

Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci
katedra sociologie a andragogiky

Tat'ána Bednářová

**Optimalizace sítě škol v daném regionu jako důsledek
demografického vývoje**

Optimization of the network of schools in the given region as a result of demographic
development

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Mgr. Jiří Dvořák

Olomouc 2012

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně a uvedla v ní veškerou literaturu a ostatní zdroje, které jsem použila.

Vlastnoruční podpis

Ve Lhotě pod Libčany dne

Poděkování

Děkuji Mgr. Jiřímu Dvořákovi za odborné vedení bakalářské práce.

Obsah

Úvod.....	6
1 Základní pojmy	8
1.1 Vzdělávací politika.....	8
1.2 Kurikulum a kurikulární politika.....	8
1.3 Vzdělávací soustava	9
1.4 Škola jako instituce	10
1.5 Školský rejstřík.....	10
1.6 Optimalizace.....	11
1.7 Veřejná správa a školství.....	11
1.8 Demografický vývoj.....	11
1.9 Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy	11
1.10 Standardizovaný rozhovor.....	12
2 Základní údaje o Královéhradeckém kraji	13
2.1 Vznik a právní rámec kraje.....	13
2.2 Geografické údaje.....	14
2.3 Příspěvkové organizace územních samosprávných celků.....	15
2.3.1 Zřízení příspěvkové organizace územních samosprávných celků	15
2.3.2 Zrušení, splynutí, sloučení a rozdělení příspěvkových organizací	16
2.3.2.1 Zrušení příspěvkové organizace	16
2.3.2.2 Splynutí, sloučení příspěvkové organizace.....	16
2.3.2.3 Rozdělení příspěvkové organizace	17
3 Demografický vývoj.....	18
3.1 Demografická situace v Královéhradeckém kraji	18
3.2 Demografický vývoj kraje a jeho dopady do vzdělávací soustavy	20
3.3 Demografický vývoj kraje a jeho dopady na trh práce.....	21
4 Optimalizace sítě středních škol zřizovaných Královéhradeckým krajem	23

4.1	Převod škol a školských zařízení do krajské působnosti.....	23
4.2	Změny v síti škol a školských zařízení zřizovaných Královéhradeckým krajem v letech 2001-2011	24
4.2.1	Důvody snížení počtu škol a školských zařízení zřizovaných Královéhradeckým krajem	26
4.2.2	Návrh optimalizace sítě škol a školských zařízení zřizovaných Královéhradeckým krajem v roce 2004	27
4.2.2.1	Sloučení škol zřizovaných Královéhradeckým krajem	29
4.2.2.2	Zrušení škol zřizovaných Královéhradeckým krajem	30
4.3	Analýza optimalizačních změn v letech 2007-2011.....	31
4.3.1	Optimalizační změny v roce 2007.....	31
4.3.2	Optimalizační změny v roce 2008.....	34
4.3.3	Optimalizační změny v roce 2009.....	35
4.3.4	Optimalizační změny v roce 2010.....	36
4.3.5	Optimalizační změny v roce 2011.....	36
4.4	Síť středních škol v Královéhradeckém kraji k 31. 12. 2011	38
4.5	Uplatnitelnost absolventů škol na trhu práce	42
5	Analýza poznatků a názorů statutárních zástupců škol.....	43
5.1	Standardizovaný rozhovor se statutárními zástupci škol.....	43
5.2	Vyhodnocení rozhovorů a závěr šetření	49
5.3	Doporučení pro realizaci dalších optimalizačních kroků	52
	Závěr	54
	Anotace	55
	Seznam použité literatury a pramenů	56
	Seznam tabulek, grafů a obrázků	58
	Seznam zkratk	60
	Seznam příloh.....	62

Úvod

Bakalářská práce se zabývá procesem optimalizačních změn ve školách zřizovaných Královéhradeckým krajem poskytujících střední vzdělání, jako následku negativního demografického vývoje i změn na trhu práce v souvislosti s vývojem společnosti. Obsahuje analýzu jednotlivých optimalizačních kroků a následně předkládá doporučení pro další změny v síti škol a struktury budoucí vzdělávací nabídky.

Cílem bakalářské práce je komparace demografického vývoje a optimalizačních změn ve školách zřizovaných Královéhradeckým krajem poskytujících střední vzdělání v Královéhradeckém kraji a vyhodnocení optimalizačních kroků, realizovaných na základě předloženého koncepčního návrhu optimalizačních změn v Královéhradeckém kraji, který vychází z Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Královéhradeckého kraje schváleného Zastupitelstvem Královéhradeckého kraje.

Objektem zkoumání je síť středních škol Královéhradeckého kraje, která prošla poslední vlnou optimalizačních změn vyplývajících z Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Královéhradeckého kraje.

Téma bakalářské práce jsem si zvolila v souvislosti s mým působením na odboru školství Krajského úřadu Královéhradeckého kraje, kde pracuji od počátku vzniku kraje. Vzhledem k tomu, že pracuji na kraji od roku 2001, měla jsem možnost sledovat vývoj sítě škol a školských zařízení od samého počátku. Odbor školství je prvotním článkem, kde dochází ke zpracování analytických materiálů týkajících se všeobecného i odborného vzdělávání a ekonomické situace škol. Ty jsou podkladem pro návrhy reagující především na negativní demografický vývoj a na prozatím stále neúměrně vysoký počet míst na středních školách v porovnání s počtem uchazečů o středoškolská studia.

Teoretická část vymezuje základní pojmy, se kterými se v práci čtenář setkává. Dále je v této části charakterizován Královéhradecký kraj, především jeho vznik a právní rámec, geografické údaje, v neposlední řadě jsou v teoretické části definovány příspěvkové organizace územních samosprávných celků.

V praktické části je řešen demografický vývoj kraje, jeho dopady do vzdělávací soustavy v Královéhradeckém kraji a jeho dopady na trh práce. V následujících kapitolách jsou v práci analyzovány konkrétní optimalizační změny v síti středních škol zřizovaných Královéhradeckým krajem, které proběhly v letech 2007 - 2011 zejména v důsledku negativního demografického vývoje. Šetření je prováděno analýzou předložených dokumentů a prostřednictvím standardizovaných rozhovorů, které jsou provedeny s řediteli oslovených škol, ve kterých proběhly v posledních letech optimalizační změny. Rozhovory se týkají celého procesu optimalizace a jsou zaměřeny na názory jednotlivých ředitelů. Tyto rozhovory umožňují shromáždit názory na realizované optimalizační změny, analyzovat je, provést závěrečné shrnutí a předložit návrhy pro realizaci dalších změn. Otázky jsou zaměřeny na oblasti, které úzce s problematikou optimalizace souvisejí.

Výstupem bude doporučení pro realizaci dalších optimalizačních kroků pro nastavení efektivní vzdělávací nabídky v síti středních škol zřizovaných Královéhradeckým krajem pro budoucí období.

1 Základní pojmy

Tato kapitola vymezuje důležité pojmy, které se vyskytují v bakalářské práci. Kapitola se zaměřuje především na pojmy, které souvisí s problematikou školství.

1.1 Vzdělávací politika

Pod tímto pojmem většinou chápeme souhrn směrnic, pravidel a praktik, které ovlivňují jednání jednotlivců a institucí v oblasti vzdělávání. Kalous a jeho tým definoval vzdělávací politiku jako „principy, priority a metody rozhodování vztahující se k uplatňování společenského vlivu na vzdělávání. Toto rozhodování zahrnuje strategické záměry rozvoje vzdělávání, legislativní rámec činnosti vzdělávacích a vzdělávaných subjektů, způsob financování, vymezení vzdělávacích cílů a obsahů, stimulování a ovlivňování činnosti vzdělávacích subjektů a způsob jejich kontroly“ (Kalous, Veselý, 2006, str. 8).

Musíme však rozlišovat mezi vzdělávací politikou jako praktickou činností a vzdělávací politikou jako vědním oborem. Praktická činnost znamená reálnou tvorbu politiky (např. rozhodnutí ministerstva, způsob a míra financování, tvorba kurikulárních dokumentů), vědní obor znamená vědecké zkoumání a analýzu toho, jakým způsobem vzdělávací politika probíhá, proč a jakým způsobem ji lze vylepšit (Kalous, Veselý, 2006).

1.2 Kurikulum a kurikulární politika

Kurikulum je prostředkem realizace hlavního vzdělávacího úkolu moderní školy. V české pedagogické praxi a teorii se pojem začal používat od konce osmdesátých let 20. století. Kurikulum je považováno za prostředek celoživotního vzdělávání člověka. Škola není jenom učicí organizací poskytující znalosti a dovednosti, ale stává se součástí života člověka a formuluje také jeho životní postoje a názory. Kurikulum zahrnuje vztahy učitelů, žáků a dalších subjektů participujících na procesu vzdělávání.

Kurikulární politika je součástí vzdělávací politiky. Zahrnuje strategie tvorby kurikulárních dokumentů, tzn. předpisy procedur, jejich tvorby a rozdělení kompetencí subjektů, které se podílejí na tvorbě a zavádění kurikula. Součástí kurikula je také plánování jeho evaluace a to znamená hodnocení výsledků vzdělávání a dosahování cílů v kurikulárních dokumentech (Kalous, Veselý, 2006).

1.3 Vzdělávací soustava

Vzdělávací soustava je vymezena v § 7 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších právních předpisů. Vzdělávací soustavu tvoří školy a školská zařízení.

Škola je podle školského zákona považována za instituci, která poskytuje vzdělávání podle rámcových vzdělávacích programů a stát je garantem tohoto vzdělání.

Druhy škol:

- mateřská škola,
- základní škola,
- střední škola (gymnázium, střední odborná škola a střední odborné učiliště),
- konzervatoř,
- vyšší odborná škola,
- základní umělecká škola,
- jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky.

Školské zařízení poskytuje služby a vzdělávání doplňující nebo podporující vzdělávání ve školách nebo s ním přímo související, nebo zajišťuje ústavní a ochrannou výchovu anebo preventivně výchovnou péči.

Druhy školských zařízení:

- zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků,
- školská poradenská zařízení,
- školská zařízení pro zájmové vzdělávání,
- školská účelová zařízení,
- školská výchovná a ubytovací zařízení,
- zařízení školního stravování,
- školská zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy,
- školská zařízení pro preventivně výchovnou péči.

Škola nebo školské zařízení vykonává činnost za podmínky zapsání do školského rejstříku (školský zákon).

1.4 Škola jako instituce

Škola je společenskou institucí, jejíž hlavním předmětem činnosti je poskytování vzdělávání žákům příslušných věkových skupin podle vzdělávacích programů a školských služeb. Pojetí a funkce školy se mění se změnami společenských potřeb. Plní funkci socializační, podporuje osobnostní a sociální rozvoj jedince a připravuje ho na občanský, osobní a pracovní život. Postupně ztratila monopol na vzdělávání, stále více se otevírá životní realitě a sblíží se s neformálním vzděláváním (Průcha, Walterová, 2009).

1.5 Školský rejstřík

Školský rejstřík je vymezen v § 141 – 158 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších právních předpisů.

Školský rejstřík je veřejný seznam, který obsahuje:

- rejstřík škol a školských zařízení – vede MŠMT a KÚ,
- rejstřík školských právnických osob – vede MŠMT.

Každý má právo nahlížet do školského rejstříku a pořizovat si z něho výpisy. Zápisem školy a školského zařízení do školského rejstříku vzniká právnické osobě, která vykonává činnost školy nebo školského zařízení:

- právo poskytovat vzdělávání a školské služby a právo vydávat doklady o vzdělání,
- nárok na přidělování finančních prostředků ze státního rozpočtu nebo z rozpočtu územního samosprávného celku.

Samotný vznik školského rejstříku v souladu se školským zákonem spočíval v převzetí stávající sítě škol, předškolních a školských zařízení (školský zákon).

1.6 Optimalizace

Optimalizace škol a školských zařízení je dlouhodobý proces změn, jehož cílem je uvést školy a školská zařízení do souladu s demografickým vývojem a potřebami trhu práce (Průcha, Walterová, 2009).

1.7 Veřejná správa a školství

Veřejná správa na úseku školství je vymezena spravováním určitých věcně ucelených a specializovaných úseků činnosti státu ve veřejném zájmu. Veřejná správa je ohraničena právním rámcem a fungování je regulováno řadou právních norem různé právní síly. Ve školství je veřejná správa vykonávána v rámci státní správy a samosprávy. Zahrnuje všechny typy a formy vzdělávacích aktivit garantovaných státem. Činnost státní správy si ponechal ve své moci stát a realizuje ji prostřednictvím svých správních orgánů, úřadů, institucí. Ústředním orgánem státní správy na úseku školství je MŠMT. Samospráva je vykonávána územně samosprávnými celky (kraj, obec), jako určitá oblast společenských vztahů, která je vedena samostatně podle svých představ a požadavků (Gadasová, 2010).

1.8 Demografický vývoj

Demografický vývoj obyvatel v ČR je charakterizován stárnutím populace, to představuje zvýšení počtu osob věkově starších skupin vzhledem k počtu osob věkově mladším skupinám. Prodlužuje se střední věková délka života a snižuje se porodnost. Struktura obyvatelstva se mění, protože ubývá osob v kategorii dětí do 14 let a stále přibývá počet seniorů nad 65 let. Tím dochází k zvyšování průměrného věku obyvatelstva v ČR (Severová, 2011).

1.9 Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy

„Národní program rozvoje vzdělávání v ČR, tzv. Bílá kniha, byl v březnu 2001 projednán vládou. V návaznosti na Bílou knihu byl vypracován Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy (DZ), který vymezuje základní státem podporované záměry rozvoje vzdělávací soustavy. V návaznosti na Dlouhodobý záměr byly vypracovány Dlouhodobé záměry rozvoje vzdělávání v jednotlivých krajích ČR (14). Příprava obou úrovní zpracování, republikové i krajské, je navzájem propojena – časově, postupem zpracování i strukturou. Metodicky je řízena a koordinována MŠMT“ (<http://www.nuov.cz/vyvoj-vzdelavaci-politiky>).

Pro potřeby mé bakalářské práce uvádím také DZ KHK.

DZ KHK je zpracováván na základě § 9 - §11 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů. Postup a časový harmonogram pro zpracování DZ KHK upravuje vyhláška č. 15/2005 Sb., kterou se stanoví náležitosti dlouhodobých záměrů, výročních zpráv a vlastního hodnocení školy, ve znění pozdějších právních předpisů. DZ KHK představuje jeden z významných nástrojů formování vzdělávací soustavy v kraji.

Popisuje stav vzdělávací soustavy, stanovuje priority, cíle a konkrétní úkoly vzdělávací politiky v KHK a zároveň předkládá nástroje potřebné pro jejich dosažení spojené se strategií účasti v rozvojových programech na regionální, celostátní i mezinárodní úrovni. Prioritním dlouhodobým cílem rozvoje vzdělávací soustavy je nadále naplňování kurikulární politiky školství včetně stanovení objektivních nástrojů pro měření úrovně a efektivity vzdělávacího procesu. Stěžejní iniciativou v oblasti vzdělávání v rámci celé Evropské unie je zlepšení výsledků vzdělávacích systémů, usnadnění vstupu mladých lidí na pracovní trh a zaměření na celoživotní učení. DZ KHK vychází nejen z těchto základních principů nastíněných Evropskou unií, ale zejména z DZ ČR. Informuje o faktorech ovlivňujících vzdělávání a rozvoj vzdělávací soustavy, analyzuje současný stav školství v KHK a předkládá strategické záměry pro čtyřleté období. Dokument se zaměřuje zejména na kvalitu a efektivitu výchovně vzdělávacího procesu, optimální vzdělávací nabídku úzce propojenou s trhem práce, na profesionalitu pedagogů včetně jejich postavení ve společnosti, na nutnost celoživotního učení všech občanů, v neposlední řadě i na další zdroje financování školství kromě státního rozpočtu (DZ KHK 2012 - 2016).

1.10 Standardizovaný rozhovor

Jednou z metod zjišťování poznatků, které lze porovnávat, je standardizovaný rozhovor. Probíhá podle přesně stanoveného scénáře a je pevně řízen tazatelem. Cílem standardizace je umožnit srovnávání a celkovou analýzu jednotlivých rozhovorů. Při dotazování se tazatel řídí jednotnými pravidly a podmínky dotazování musí být stejné pro všechny respondenty.

2 Základní údaje o Královéhradeckém kraji

Druhá kapitola charakterizuje Královéhradecký kraj, především vznik a právní rámec kraje, jeho geografické údaje a definuje příspěvkové organizace územních samosprávních celků.

2.1 Vznik a právní rámec kraje

Dle zákona 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů, je kraj veřejnoprávní korporací, která má vlastní majetek a vlastní příjmy vymezené zákonem a hospodaří za podmínek stanovených zákonem podle vlastního rozpočtu. Kraj vystupuje v právních vztazích svým jménem a nese odpovědnost z těchto vztahů vyplývajících.

Kraj je samostatně spravován zastupitelstvem kraje, dalšími orgány kraje jsou rada kraje, hejtman kraje a krajský úřad. Orgánem kraje je též zvláštní orgán kraje zřízený podle zákona.

Kraj spravuje své záležitosti samostatně. Státní orgány mohou do samostatné působnosti zasahovat, jen vyžaduje-li to ochrana zákona a jen způsobem, který stanoví zákon. Rozsah samostatné působnosti může být též omezen zákonem.

Státní správu, jejíž výkon byl zákonem svěřen orgánům kraje, vykonávají orgány kraje jako svou přenesenou působnost. Kraj je při výkonu státní správy správním obvodem. Kraj je povinen zabezpečit výkon přenesené působnosti.

Zastupitelstvo kraje je jediný z orgánů kraje, který je ústavně zakotven. Ústava stanoví jeho název, název jeho členů, délku funkčního období, jeho právo tvorbu možností vydávat obecně závazné vyhlášky. Zastupitelstvo má přímou demokratickou legitimitu danou volbami občanů. Může tak být vnímáno v oblasti samosprávy kraje jako hlavní orgán, který je nadřazen všem ostatním orgánům.

Rada kraje je jedním z orgánů kraje jakožto vyššího územně samosprávních celku České republiky. Rada kraje je výkonným orgánem kraje v oblasti samostatné působnosti. Při výkonu své působnosti odpovídá rada zastupitelstvu. Jinak též může rozhodovat ve věcech přenesené působnosti, a to stanoví-li tak zákon (krajské zřízení).

2.2 Geografické údaje

„Královéhradecký kraj leží v severovýchodní části Čech. Hranici kraje tvoří z více než jedné třetiny státní hranice s Polskem v délce asi 208 km. Se sousedním Libereckým a Pardubickým krajem tvoří oblast Severovýchod, která patří mezi tři oblasti v republice jak rozlohou, tak počtem obyvatel. Posledním sousedem je kraj Středočeský. Krajská metropole Hradec Králové je od hlavního města Prahy vzdálena 112 km.

Obrázek 1 - Geografická mapa Královéhradeckého kraje

KHK se vyznačuje specifiky, která ovlivňují rozmístění jednotlivých škol a školských zařízení v kraji a jejich naplněnost v souladu s dopravní obslužností, potažmo tedy s dostupností. Jedná se např. o poměrně nízkou hustotu obyvatelstva, nerovnoměrné osídlení, rozlehlé horské a pohorské oblasti v KHK apod.

Území kraje je po provedené reformě státní správy od 1. 1. 2000 **tvořeno pěti okresy – Hradec Králové, Jičín, Náchod, Rychnov nad Kněžnou a Trutnov.** K 1. 1. 2007 došlo ke změně hranic okresů Hradec Králové a Rychnov nad Kněžnou o tři obce. Jílovice, Ledce a Vysoký Újezd přešly z okresu Rychnov nad Kněžnou do okresu Hradec Králové a došlo tak ke sladění správních obvodů obcí s rozšířenou působností s hranicemi území okresů.

Rozlohou 4 759 km² zaujímá Královéhradecký kraj šest procent rozlohy České republiky a řadí se na 9. místo v pořadí krajů. Rozlohou je největší okres Trutnov, který tvoří téměř čtvrtinu rozlohy kraje, za ním následuje s více než pětinou okres Rychnov nad Kněžnou a zbytek území se rovnoměrně, zhruba po 18%, dělí na tři zbývající okresy.

Ke konci roku 2010 měl Královéhradecký kraj celkem 554 803 obyvatel, což je 5,3% celkového počtu obyvatel České republiky. Nejlidnatějším okresem je okres Hradec Králové s více než 163 tisíci osobami. Naopak populačně nejmenší je se 79 238 obyvateli okres Rychnov nad Kněžnou. Hustotu 117 obyvatel na km² nedosahuje kraj celorepublikového průměru 133 osob. Rozdílná hustota je i v okresech a pohybuje se od nejvyšší v okrese Hradec Králové (183 obyvatel na km²) po nejnižší v okrese Rychnov nad Kněžnou (81 obyvatel na km²)“ (<http://www.kr-kralovehradecky.cz/cz/kraj-volene-organy/kralovehradecky-kraj/statisticke-udaje-108/>).

2.3 Příspěvkové organizace územních samosprávných celků

2.3.1 Zřízení příspěvkové organizace územních samosprávných celků

Dle zákona 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů, kraj zřizuje příspěvkové organizace (PO) pro takové činnosti, které jsou zpravidla neziskové. Jedná se především o školy a školská zařízení, které mají právní subjektivitu a v čele organizace stojí statutární zástupce. Zřizovatel vydává o vzniku PO zřizovací listinu, která musí obsahovat:

- úplný název zřizovatele,
- název, sídlo, IČ organizace,
- vymezení hlavního účelu a předmětu činnosti,
- označení statutárních orgánů,
- vymezení majetku ve vlastnictví zřizovatele předaného k hospodaření,
- okruhy doplňkové činnosti,

- vymezení doby, na kterou je organizace zřízena.

Vznik, zrušení, rozdělení, splynutí a sloučení PO zveřejňuje zřizovatel v Ústředním věstníku ČR. Má také povinnost zapsat organizaci do obchodního rejstříku (zákon o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů).

2.3.2 Zrušení, splynutí, sloučení a rozdělení příspěvkových organizací

PO vykonává činnosti vymezené zřizovací listinou. Po určité době fungování organizace může zřizovatel zjistit, že PO neplní funkci, pro kterou byla zřízena. Může to být z důvodu, že činnosti PO zaniknou nebo se zřizovatel rozhodne tyto úkoly zajišťovat efektivněji prostřednictvím jiné organizace. V takovém případě může zřizovatel organizaci zrušit, sloučit s jinou PO nebo rozdělit.

2.3.2.1 Zrušení příspěvkové organizace

Zřizovatel se z určitého důvodu rozhodne PO zrušit, což je plně v jeho kompetenci. To znamená, že na základě rozhodnutí zřizovatele PO ukončí svou činnost. Podle ust. § 27 odst. 8 zákona č. 250/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů, je organizace zrušena dnem určeným v rozhodnutí zřizovatele. Uplynutím dne uvedeného v rozhodnutí zřizovatele přechází majetek, práva a závazky PO na jejího zřizovatele. Dnem zrušení dochází k vyřazení organizace z rejstříku škol a školských zařízení.

2.3.2.2 Splynutí, sloučení příspěvkové organizace

Úkon splynutí je v podstatě sloučením dvou nebo více PO do další, která je nově zřízeným subjektem. To znamená, že původní organizace projdou obdobným procesem zrušení a splynutím zaniknou, přičemž jejich činností, majetek, práva a závazky převezme další PO, která splynutím původních organizací nově vzniká.

Všechny PO provedou v souvislosti se splynutím veškeré postupy tak, jako by byly zrušovány, ovšem s výjimkou personálních záležitostí. Pokud jsou činnosti slučovaných organizací převáděny na další PO, bude použit zákonný přechod práv a povinností z pracovněprávních vztahů.

Úkon sloučení je od splynutí odlišný tím, že ze dvou nebo více slučovaných organizací je jedna organizace zřizovatelem určena jako ta, do které se slučuje a stává se nástupnickou organizací, která pokračuje v činnosti, přičemž ostatní organizace svou činnost končí a sloučením zanikají. V souvislosti se sloučením nevzniká žádná nová PO. Ke splynutí nebo sloučení může dojít pouze u PO jednoho zřizovatele. K datu splynutí nebo zrušení dochází k vyřazení organizací z rejstříku škol a školských zařízení.

2.3.2.3 Rozdělení příspěvkové organizace

V případě rozdělení PO se jedná o úkon, kdy je jedna PO rozdělena na více PO s tím, že původní organizace pokračuje a k ní vznikne jedna nebo více dalších samostatných PO. Rozdělení může proběhnout i tak, že se jedna PO rozdělí na dvě nebo více organizací s tím, že původní organizace rozdělením zanikne. Když zřizovatel rozhoduje o rozdělení, je nutné, aby přesně pojmenoval, jakým způsobem se rozdělí činnosti a k těmto činnostem přiřadil i majetek, závazky a pohledávky rozdělované PO

(http://www.ucetnikavarna.cz/archiv/dokument/doc-d9246v12065-zruseni-splynuti-sloucenia-rozdeleni-po/?search_query=%24issue%3D34I73&search_results_page).

3 Demografický vývoj

Současné změny ve struktuře obyvatel a populační vývoj jsou pro výchovu, vzdělávání a také pro trh práce a vývoj celé společnosti významným limitujícím faktorem. Následující kapitola se zabývá tím, jaké důsledky mohou mít tyto jevy, a to jak pro trh práce, tak i pro organizace vzdělávací soustavy v Královéhradeckém kraji v následujících letech.

3.1 Demografická situace v Královéhradeckém kraji

Statistické údaje počtu živě narozených dětí v KHK od roku 1971 dokládá níže uvedená tabulka.

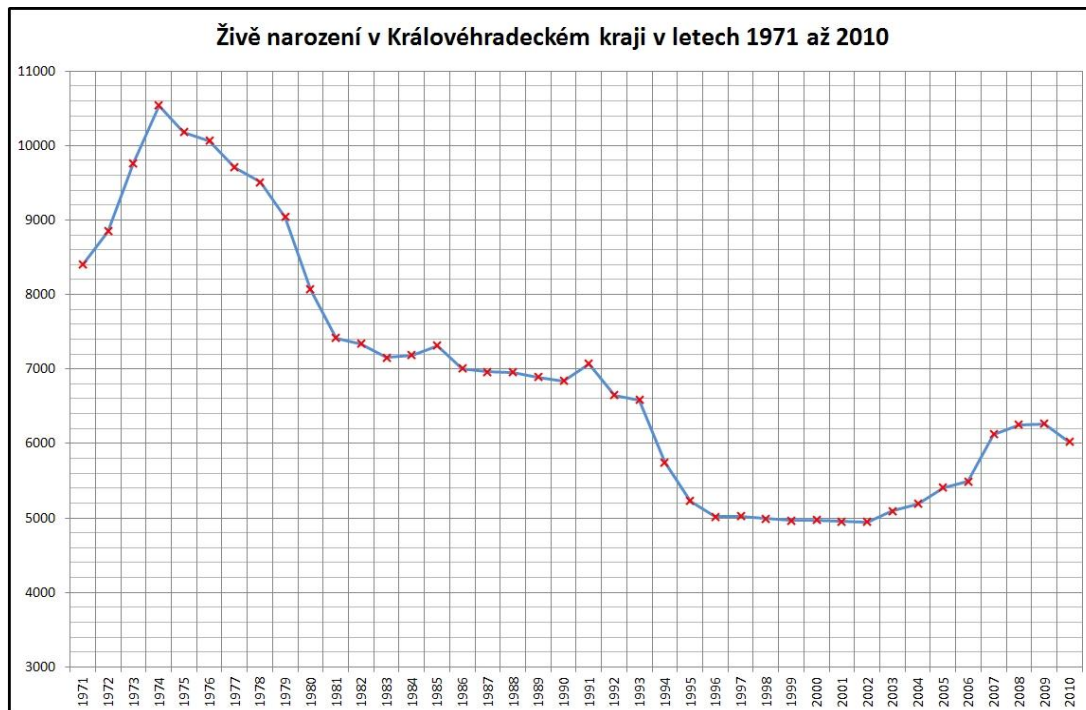
Tabulka 1 - Počet narozených dětí v Královéhradeckém kraji od roku 1971

Počet narozených dětí v Královéhradeckém kraji v jednotlivých letech			
Rok	Královéhradecký kraj	Rok	Královéhradecký kraj
1971	8 409	1991	7 072
1972	8 848	1992	6 645
1973	9 762	1993	6 582
1974	10 540	1994	5 747
1975	10 183	1995	5 230
1976	10 064	1996	5 019
1977	9 709	1997	5 021
1978	9 510	1998	4 989
1979	9 044	1999	4 966
1980	8 068	2000	4 969
1981	7 419	2001	4 954
1982	7 340	2002	4 946
1983	7 155	2003	5 093
1984	7 183	2004	5 190
1985	7 312	2005	5 405
1986	7 009	2006	5 491
1987	6 963	2007	6 122
1988	6 958	2008	6 254
1989	6 894	2009	6 261
1990	6 838	2010	6 021

Zdroj: Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy KHK 2012-2016

Údaje z tabulky jsou převedeny do níže uvedeného grafu, ve kterém je znázorněna demografická křivka.

Graf 1- Živě narození v Královéhradeckém kraji v letech 1971 až 2010 (demografická křivka)

Zdroj: Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy KHK 2012-2016

Demografická křivka dokládá klesající trend živě narozených dětí v KHK od roku 1974. Strmý pád živě narozených dětí přetrvává do roku 1981, poté následuje stabilnější období a od roku 1993 počet živě narozených dětí rapidně klesá. V období 1997 až 2002 můžeme hovořit o stabilním počtu živě narozených.

Pro účely bakalářské práce je důležitý rok narození dětí v návaznosti na nástup do středního vzdělávání. V průměru je žákům nastupujících do středního vzdělávání 15 let.

Demografický pokles žáků 1. ročníků středních škol se zastaví v roce 2012 (narození v r. 1997) a po něm bude následovat do roku 2017 stagnace počtu žáků vstupujících do středního vzdělávání. Následný postupný vzrůstající počet žáků přijímaných do 1. ročníků středních škol již nikdy nedosáhne své původní maximální hodnoty (narození v r. 1991).

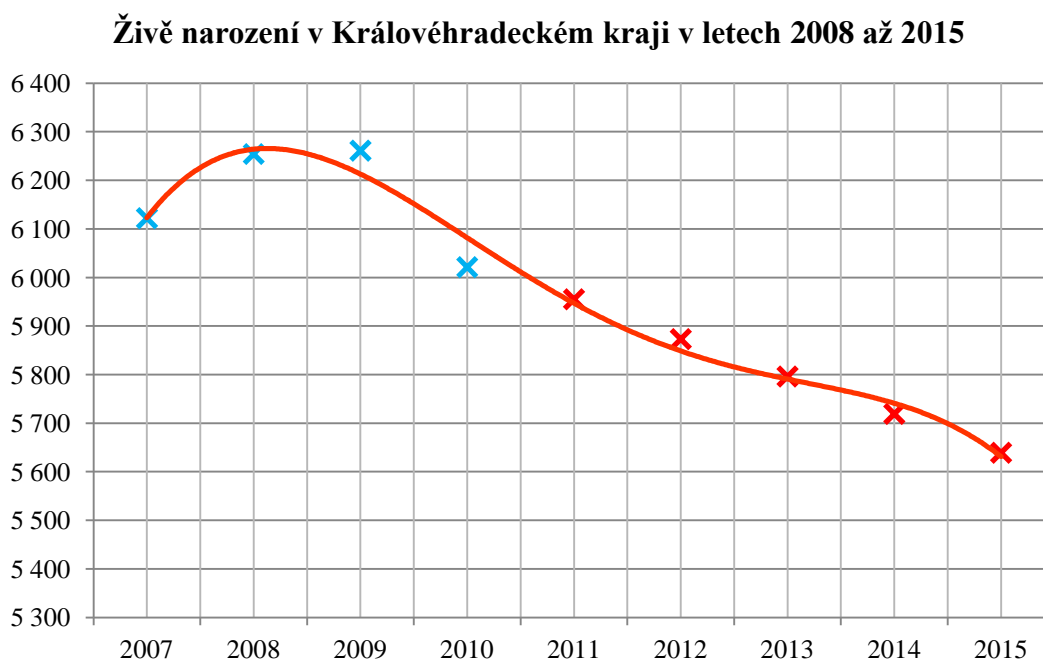
Podle Českého statistického úřadu v Královéhradeckém kraji je předpokládán vývoj (prognóza) počtu živě narozených dětí v následující tabulce.

Tabulka 2 - Projekce obyvatelstva - živě narození v Královéhradeckém kraji

Rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Živě narození	5 955	5 873	5 796	5 719	5 639	5 561

Zdroj: ČSÚ

Graf 2- Předpokládaný vývoj počtu živě narozených dětí v KHK do roku 2015

Zdroj: ČSÚ

3.2 Demografický vývoj kraje a jeho dopady do vzdělávací soustavy

Zásadním faktorem, který v minulosti ovlivňoval a dále v následujících letech bude do značné míry předurčovat možnosti rozvoje školství v Královéhradeckém kraji, je demografický vývoj. Stále dochází k výraznému snížení počtu účastníků vstupujících do jednotlivých segmentů regionálního školství.

Demografický vývoj zasáhl nejdříve předškolní vzdělávání, pak přišlo na řadu základní školství a nyní se populačně slabší ročníky přesunuly do středního školství. V dalších letech tento vývoj zasáhne i segment vyššího odborného vzdělání.

V současnosti se z hlediska demografického vývoje v nejsložitější situaci nacházejí střední školy. Z demografické křivky je viditelné, že se neustále snižuje počet narozených ve věkových skupinách patnáctiletých. V letech 2006 - 2012 došlo v prvních ročnících středního školství k největšímu poklesu počtu uchazečů o studium. Nicméně skutečnost, že se tento pokles v roce 2012 zastaví, ještě nedává signál k optimismu, protože tento úbytek v počtu žáků bude ještě 3 - 4 roky prostupovat celým sřtením vzděláváním, pak asi tři roky setrvá na statistickém minimu a počet uchazečů nastupujících do prvních ročníků začne mírně vzrůstat až kolem roku 2020.

Z výše uvedeného je jasné, že se počty studentů na středních školách již do své původní hodnoty nikdy nevrátí.

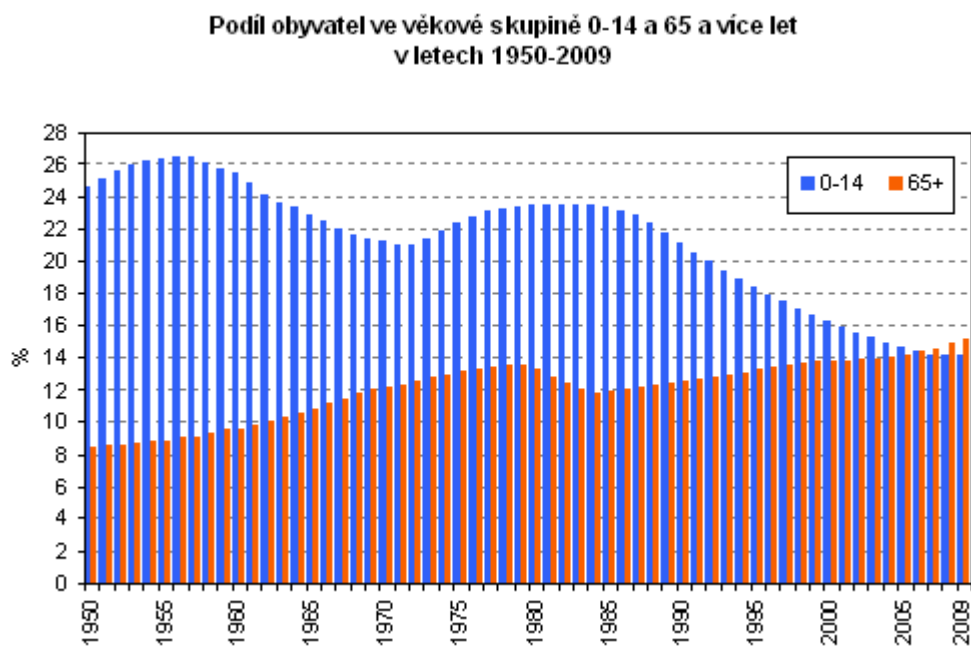
Dne 5. 11. 2010 krajský radní, který je odpovědný za oblast školství, na poradě ředitelů škol řekl: „Nabídka volných míst pro studium příslušných oborů vysoce převyšuje jejich poptávku. Podle statistických údajů je pro letošní školní rok v Královéhradeckém kraji neobsazená asi polovina míst v prvních ročnících středních škol, přičemž ze základních škol vyšlo necelých 6000 žáků. Kraj musí na tuto situaci reagovat - s největší pravděpodobností navrhne provést změny v rejstříku škol a snížit počty tříd v těch školách, které jsou úbytkem žáků postiženy nejvíce“ (<http://www.kr-kralovehradecky.cz/cz/kraj-volene-organy/tiskove-centrum/aktuality/prvni-rocniky-strednich-skol-jsou-zaplnene-jen-z-poloviny-38067/>).

3.3 Demografický vývoj kraje a jeho dopady na trh práce

Podle ekonomů se trh práce v příštích letech bude muset přizpůsobit situaci, kdy významně poklesne počet přicházejících absolventů. Reálně tak může nastat situace, kdy trh práce nezíská dostatečnou náhradu za pracovníky, kteří odcházejí do důchodu. V dlouhodobém horizontu budou ve většině odvětví ekonomik pracovníci stárnout a budou na trhu práce chybět pracovníci pro stále větší okruh profesí. Zaměstnavatelé budou muset přizpůsobit pracovní procesy i samotnou náplň práce situaci, kdy budou mezi zaměstnanci osoby starší 50 a více let tvořit podstatnou část celkového počtu pracovníků.

Tato skutečnost je důsledkem nízké úrovně porodnosti. Populace se bude proměňovat, a to v tom smyslu, že bude ubývat podílu dětské složky a přibývat podílu seniorů v populaci. Na stárnoucí populaci má rovněž vliv prodlužování délky lidského života, jak znázorňuje níže uvedený graf s daty pro celou ČR.

Graf 3 - Podíl obyvatelstva ve věkové skupině 0-14 a 65 a více let v letech 1950-2009

Zdroj: ČSU

Pro trh práce znamená stárnoucí populace pokles počtu osob v produktivním věku a rovněž to, že složení lidí v produktivním věku se výrazně změní ve prospěch osob nad 45 let.

4 Optimalizace sítě středních škol zřizovaných Královéhradeckým krajem

Tato kapitola se zabývá změnami v síti škol a školských zařízení po vzniku krajů, kdy došlo k převodu zřizovatelských pravomocí z MŠMT na kraje, a dále popisuje proces optimalizace sítě škol a školských zařízení zřizovaných KHK v následném období až do roku 2011. Materiály týkající se procesu rozvoje a optimalizace vzdělávací soustavy zpracovává odbor školství KÚ KHK a předkládá je k projednání, případně schválení, orgánům kraje. Znamená to tedy, že rada KHK, po předchozím projednání v poradních orgánech kraje, schvaluje např. počty otevíraných tříd a strukturu otevíraných oborů vzdělání u každé střední školy zřizované krajem. Zastupitelstvo KHK pak schvaluje změny v síti škol a školských zařízení zřizovaných KHK. Těmto rozhodnutím předchází individuální jednání mezi odborem školství KHK s jednotlivými školami, popř. s jinými sociálními partnery.

4.1 Převod škol a školských zařízení do krajské působnosti

K 1. 1. 2000 nabyt účinnosti zákon č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků. Dnem 1. 1. 2001 byl zahájen proces převodu státních škol a školských zařízení do krajské působnosti. Snaha MŠMT v roce 2001 byla taková, aby byly v rámci probíhající reformy zajištěny veškeré činnosti prováděné do 31. 12. 2000 především školskými úřady tak, aby dopad změn ve školách byl co nejmenší. 1. lednem 2001 byl nastartován i nový model financování regionálního školství, kdy došlo ke změně finančních toků. Finanční zabezpečení škol a školských zařízení, které do 31. 12. 2000 zajišťovaly školské úřady, přešlo do kompetence krajských a okresních úřadů. Celý proces reformy veřejné správy se řídil přesně určeným harmonogramem. Vzhledem k jeho administrativně technické náročnosti byl rozložen do celého roku 2001 a probíhal ve čtyřech etapách.

K 1. lednu 2001 přešly příslušné státní školy a školská zařízení v hlavním městě Praze. K 1. dubnu 2001 přešlo na třináct zbývajících krajů 589 škol a školských zařízení v šestnácti okresech. K 1. červenci 2001 se jednalo o 849 škol a školských zařízení ve 31 okresech a k 1. říjnu 2001 to bylo 728 škol a školských zařízení ve zbývajících 29 okresech. Všechny přechody se uskutečnily vždy souhrnně za celý okres. Poslední čtvrtletí roku 2001 si ponechalo MŠMT jako časovou rezervu pro dořešení některých majetkových či finančních záležitostí. Školy zřizované ministerstvem zemědělství přešly na kraje k 1. říjnu 2001

(<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/s/2001/5152/reforma.html>).

V KHK byl převod proveden ve třech fázích. Níže uvedená tabulka dokládá počty dotčených organizací dle jednotlivých okresů s datem zahájení jednotlivých fází.

Tabulka 3 - Převod příspěvkových organizací na Královéhradecký kraj v roce 2001

Okres	Datum	Počet organizací
Hradec Králové	1. 4. 2001	46
Rychnov nad Kněžnou	1. 7. 2001	24
Náchod	1. 7. 2001	31
Jičín	1. 10. 2001	20
Trutnov	1. 10. 2001	37
Celkem		158

Zdroj: Odbor školství KÚ KHK

4.2 Změny v síti škol a školských zařízení zřizovaných Královéhradeckým krajem v letech 2001-2011

V roce 2001 se stal KHK zřizovatelem 158 škol a školských zařízení. Počet škol se postupně v rámci optimalizace začal snižovat (procesy slučování, splynutí, rušení). Toto snižování počtu PO probíhalo v souladu s jednotlivými DZ KHK a bylo vždy projednáno ve výboru pro výchovu, vzdělávání a zaměstnanost Zastupitelstva KHK.

KHK je v současné době zřizovatelem 93 škol a školských zařízení. Vývoj počtu škol a školských zařízení v jednotlivých letech dokumentuje následující tabulka.

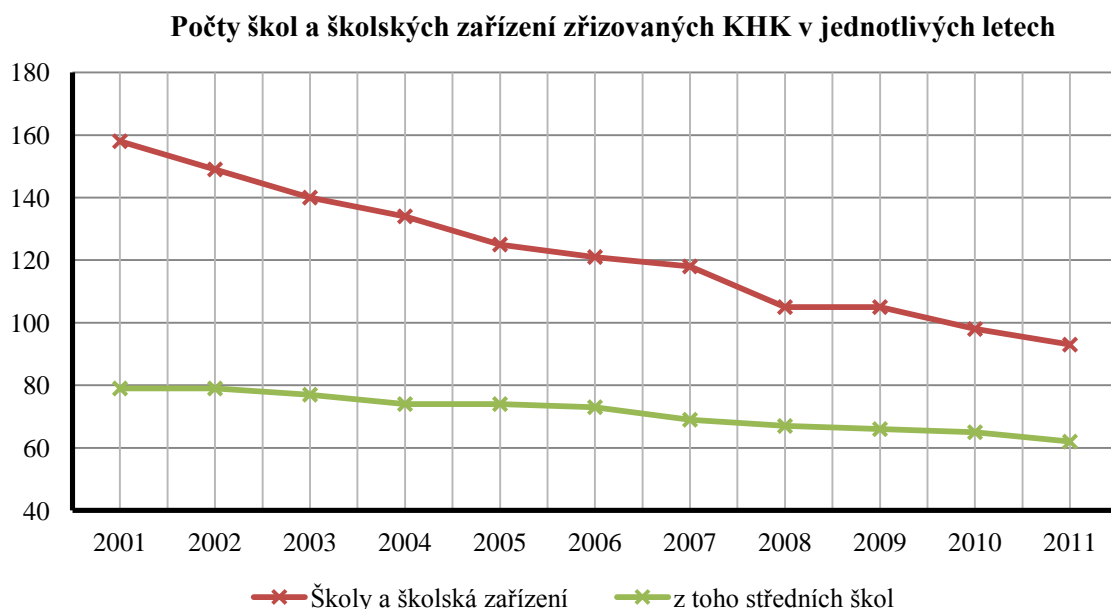
Tabulka 4 - Počty škol a školských zařízení zřizovaných Královéhradeckým krajem v jednotlivých letech

Organizace	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Školy a školská zařízení	158	149	140	134	125	121	118	105	105	98	93
z toho středních škol	79	79	77	74	74	73	69	67	66	65	62

Zdroj: Odbor školství KÚ KHK

Na základě údajů z tabulky byl pro ilustraci vytvořen níže uvedený graf. Na grafu jsou červeně znázorněny počty všech škol a školských zařízení a zeleně jsou odlišeny pouze střední školy.

Graf 4 - Počty škol a školských zařízení zřizovaných Královéhradeckým krajem v jednotlivých letech

Zdroj: Odbor školství KÚ KHK

Jak je patrné z tabulky 4 a z grafu 4, počet PO zřizovaných KHK má v období 2001 – 2011 klesající trend. V tomto období došlo ke snížení počtu škol a školských zařízení o 65. Jednalo se o školy v přírodě, střediska služeb školám, střediska praktického vyučování, domy dětí a mládeže, základní umělecké školy, mateřské školy, speciální a zvláštní školy a v neposlední řadě střední školy a odborná učiliště.

Pokles počtu PO v průběhu 10 let byl způsoben zrušením 8 organizací, 39 PO bylo sloučeno s jinou PO, 8 organizací splynulo v jinou PO a u 14 PO byla převedena zřizovatelská práva na obec, pouze 4 PO byly nově zřízeny. Největší pokles počtu škol a školských zařízení je zřejmý v letech 2001 – 2007.

Ačkoliv je zřejmé, že od roku 2007 již pokles škol a školských zařízení není tak strmý, počet středních škol se začal výrazně snižovat právě od roku 2007.

4.2.1 Důvody snížení počtu škol a školských zařízení zřizovaných Královéhradeckým krajem

Zdrojem informací potřebných k popisu uvedených změn byly důvodové zprávy, které odbor školství KÚ KHK předkládal v rámci optimalizace orgánům KHK. Důvody pro snížení počtu škol byly různé, proto jsou uváděny jednotlivě pro každý typ školy či školského zařízení.

Důvodem pro zrušení **škol v přírodě** byla změna financování u dotací na přímé výdaje na vzdělávání. S platností nové vyhlášky o krajských normativech již nebyla možnost poskytovat samosprávou dotace na přímé výdaje. Organizace nebyly schopny bez příspěvku existovat. Školy v přírodě byla školská zotavovací zařízení, která umožňovala pobyt dětí z předškolních zařízení a žáků škol nebo jednotlivých tříd. Jejich posláním byla kompenzace negativních vlivů životního prostředí na zdravotní stav dětí a žáků žijících v územích se špatným životním prostředím.

Střediska služeb školám měla dle názoru zřizovatele fungovat bez příspěvku na provoz. Počátkem roku 2002 předložily tyto organizace KÚ KHK materiál, že nejsou schopny bez finanční podpory KHK existovat. Příspěvek na činnost těchto organizací zatěžoval rozpočet kraje, z toho důvodu došlo ke zrušení dvou organizací. Pouze jedna přistoupila na podmínky zřizovatele a existuje dodnes. Střediska služeb školám technicky a materiálně zabezpečují výchovně vzdělávací činnost škol, předškolních zařízení a školských zařízení zřizovaných obcemi nebo KHK. Zajišťují především dodávky učebnic a učebních pomůcek, školního a kancelářského nábytku a jeho údržbu.

Dále bylo sloučeno **pět středisek praktického vyučování, dvě centra odborné přípravy a dva školní statky** s příslušnými středními školami. Hlavním důvodem bylo zajištění komplexní výuky příslušných oborů. Školy přímo řídily pouze teoretickou výuku učebních oborů, odborný výcvik a praktické vyučování zajišťovalo středisko praktického vyučování, centrum odborné přípravy nebo školní statek. Sloučením těchto organizací došlo k přehlednému, účinnému a jednotnému vedení teoretické a praktické výuky učebních oborů.

V rámci převodu zřizovatelských pravomocí z MŠMT na kraj se stal KHK zřizovatelem pěti **základních uměleckých škol (ZUŠ)**, ostatní ZUŠ byly zřizovány obcemi. Pro dosažení sjednocení zřizovatelské funkce se KHK rozhodl v roce 2004 převést zřizovatelskou funkci svých stávajících ZUŠ na obce. ZUŠ jsou instituce, které zvyšují kognitivní a efektivní složku vzdělání a z velké části tak plní vzdělávací funkci avšak na dobrovolné bázi a za finanční spoluúčasti.

U domů dětí a mládeže v KHK existovala podvojnost zřizovatelské funkce, proto došlo k převedení zřizovatelské funkce u všech těchto organizací z kraje na obce.

Snižování škol se dotklo i **škol při dětských ozdravovnách a nemocnicích**, které zajišťují vzdělávání při ozdravných a léčebných pobytech. U těchto organizací není počet žáků závislý na demografickém vývoji populace, ale na naplněnosti jednotlivých subjektů. Vzhledem ke stále se zkracující délce hospitalizace dětí a organizačním změnám v jednotlivých nemocnicích a léčebnách došlo k postupnému utlumení činnosti těchto škol a následnému zrušení.

Optimalizace **středního školství** v KHK pokračovala v souladu s demografickým vývojem, který začal negativně ovlivňovat naplněnost tříd v jednotlivých školách i jejich celkový počet. Optimalizační proces pokračoval nejen změnami v síti škol, ale i v oborové struktuře odborného školství. Tyto změny částečně vedly k dalšímu postupnému omezení roztržitosti oborové struktury a následně i k optimální naplněnosti jednotlivých tříd.

4.2.2 Návrh optimalizace sítě škol a školských zařízení zřizovaných Královéhradeckým krajem v roce 2004

Pro postupné formování sítě škol a školských zařízení byla v roce 2004 navržena optimalizace sítě škol a školských zařízení, jak je blíže popsáno již výše. Tento proces optimalizace byl chápán především jako proces postupný a dlouhodobý, který se nedal zrealizovat během několika let. Optimalizace není iniciována pouze poklesem počtu žáků, vycházejících ze základních škol, ale ovlivňují ji i další faktory:

- pokles porodnosti, který lze očekávat i v dlouhodobém časovém horizontu,
- možná změna disproporce mezi všeobecným a odborným vzděláváním,
- změny disproporcí v odborném vzdělávání na úrovni skupin oborů,
- změny v didaktice vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami,

- řešení majetkových vztahů mezi Královéhradeckým krajem a městy (50% škol a školských zařízení zřizovaných KHK je umístěno v budovách patřících městům a obcím),
- ekonomická prosperita škol,
- výsledky kontrolní činnosti ČŠI, finančního úřadu, krajského úřadu.

S ohledem na uvedené faktory, které se promítly do rozhodování KHK, byla optimalizace rozdělena na dvě části:

- **optimalizace aktuální**, předpokládaný termín ukončení optimalizace byl rok 2006,
- **optimalizace projekční**, která měla navazovat na optimalizaci aktuální, předpokládané ukončení mělo být v roce 2010, případně déle.

Optimalizace sítě středních škol a školských zařízení navrhovaná odborem školství KÚ KHK měla vést k optimální naplněnosti kapacit jednotlivých oborů i škol s přihlédnutím k podmínkám místních mikroregionů a dostupnosti vzdělání.

Volné kapacity - nevyužité prostory byly ve většině středních škol s výjimkou gymnázií.

Tabulka 5 - Kapacity středních škol zřizovaných Královéhradeckým krajem a počtem žáků ve školním roce 2003/2004 v jednotlivých okresech Královéhradeckého kraje

Okres	Gymnázia			Střední odborné školy			SOU a U			Kapacita	Počet ž.	%
	Kapac	Poč. ž.	%napl.	Kapac	Poč. ž.	%napl.	Kapac	Poč. ž.	%napl.	Celkem	Celkem	Napl.
HK	1 520	1 493	98,2	4 572	3 753	82,1	4 670	3 741	78,4	10 762	8 987	83,51
JC	1 036	1 032	99,6	2 555	1 746	68,3	2 442	1 486	60,8	6 033	4 264	70,68
NA	1 490	1 417	95,1	1 925	1 356	70,4	3 219	2 168	67,4	6 634	4 941	74,48
RK	960	846	88,1	1 650	1 026	62,2	1 151	724	62,9	3 761	2 596	69,02
TU	2 000	1 876	93,8	2 684	1 920	71,5	2 669	1 693	63,4	7 353	5 489	74,65
Celkem	7 006	6 664	95,1	13 386	9 801	73,2	14 151	9 733	68,8	34 543	26 277	76,07

Zdroj: Odbor školství KÚ KHK

Odbor školství KÚ KHK navrhl optimalizační kroky na základě porovnání kapacity a naplněnosti jednotlivých středních škol v regionu a doporučil provést tato nezbytná opatření:

- sloučení školy s jinou školou – u středních škol, u kterých se předpokládaly problémy s financováním v důsledku nižšího počtu žáků školy,
- zrušení školy – u středních škol, u kterých již existenční problémy nastaly v důsledku malého počtu přijímaných žáků, příp. problematického financování.

4.2.2.1 Sloučení škol zřizovaných Královéhradeckým krajem

Střední školy, u kterých se předpokládaly problémy s financováním v důsledku nižšího počtu žáků školy, a u kterých bylo navrženo sloučení škol s jinou školou, jsou dále v textu rozděleny dle okresů. Pouze některé z nich (tučné označení) nakonec optimalizačním procesem prošly.

Hradec Králové:

- **Střední zdravotnická škola, Nový Bydžov, Masarykovo náměstí 2,**
- Vyšší odborná škola a Střední odborná škola, Nový Bydžov, Jana Maláta 1869,
- **Střední odborná škola a Střední odborné učiliště, Nový Bydžov, Tyršova 112,**
- Střední odborná škola, Stěžery, Lipová 56,
- **Střední odborné učiliště, Hlušice 1,**
- Střední odborné učiliště potravinářské, Smiřice, Gen. Govorova 110.

Jičín:

- **Obchodní akademie a Střední odborné učiliště obchodní, Hořice, Šalounova 919,**
- **Vyšší odborná škola rozvoje venkova a Střední zemědělská škola, Hořice, Riegrova 1403,**
- Střední zahradnická škola, Střední odborné učiliště a Odborné učiliště, Kopidlno, Hilmarovo náměstí 1,
- Střední odborné učiliště, Lázně Běláhrad, Zámecká 478.

Náchod:

- Střední průmyslová škola oděvní, Střední odborné učiliště a Učiliště krejčovské, Červený Kostelec, 17. listopadu 1197,
- Střední průmyslová škola textilní a Střední odborné učiliště, Velké Poříčí, Náchodská 285,
- **Střední odborná škola a Střední odborné učiliště, Hronov, Hostovského 910**
- Střední odborné učiliště, Jaroměř, Studničkova 260,
- Střední odborné učiliště společného stravování, Teplice nad Metují, Střemenské podhradí 218.

Rychnov nad Kněžnou:

- Střední průmyslová škola elektrotechnická, Dobruška, Čs. Odboje 670,
- **Vyšší odborná škola technicko-ekonomická a Střední průmyslová škola, Rychnov nad Kněžnou, U Stadionu 1166.**

Trutnov:

- Gymnázium a Střední odborná škola, Hostinné, Horská 309,
- **Gymnázium a Střední odborná škola, Úpice, Havlíčkova 812,**
- **Střední průmyslová škola, Dvůr Králové nad Labem, nábřeží J. Wolкера 132,**
- Střední odborná škola a Střední odborné učiliště, Vrchlabí, Krkonošská 265,
- **Střední odborné učiliště lesnické a Učiliště, Svoboda nad Úpou, Horská 134.**

4.2.2.2 Zrušení škol zřizovaných Královéhradeckým krajem

Střední školy, u kterých již existenční problémy nastaly v důsledku malého počtu přijímaných žáků a problematického financování, u kterých bylo navrženo a následně realizováno zrušení, jsou dále v textu rozděleny dle jednotlivých okresů.

Hradec Králové:

- **Střední odborná škola a Střední odborné učiliště, Třebechovice pod Orebem, Heldovo nám. 231.**

Náchod:

- **Střední odborné učiliště zemědělské a Odborné učiliště, Police nad Metují, Tyršova 341.**

Trutnov:

- **Střední odborné učiliště zemědělské a Odborné učiliště, Černý Důl –Fořt 43,**
- **Střední odborné učiliště a Učiliště, Malé Svatoňovice, 17. listopadu 177.**

4.3 Analýza optimalizačních změn v letech 2007-2011

Zásadní koncepční změny byly formulovány v dlouhodobých záměrech KHK, které byly schváleny Zastupitelstvem KHK usnesením č. ZK 12/714/2006 ze dne 21. března 2006 a usnesením č. ZK/27/1797/2008 ze dne 3. dubna 2008.

Optimalizace sítě škol a školských zařízení pokračovala, tak jako v předcházejících letech, v souladu s demografickým vývojem kraje. V období 2007 - 2011 Zastupitelstvo KHK postupně schválilo následující změny v síti středních škol. Dvě školy byly zrušeny, tři organizace splynuly v nově zřízenou organizaci a ostatní byly sloučeny.

Následná analýza optimalizačních změn je provedena na základě důvodových zpráv předložených odborem školství KÚ KHK orgánům KHK. Vždy je uveden důvod optimalizace a zároveň předpokládaný přínos pro danou školu.

4.3.1 Optimalizační změny v roce 2007

Usnesením ZK/21/1317/2007 Zastupitelstvo KHK schválilo zrušení:

Tabulka 6 - Usnesení ZK/21/1317/2007

Název	Adresa	Zrušeno ke dni:
Střední odborné učiliště a Učiliště	17. listopadu 177, Malé Svatoňovice	30. 9. 2007

Zdroj: Odbor školství KÚ KHK

Z důvodu malé naplněnosti jednotlivých oborů Středního odborného učiliště, Malé Svatoňovice, 17. listopadu 177 byl schválen od školního roku 2005/2006 útlum školy a od této doby již nebyly v přijímacím řízení přijímáni uchazeči. V roce 2006/2007 studovalo v posledním ročníku tříletých oborů s výučním listem 64 žáků ve čtyřech oborech, kteří svá studia ukončili závěrečnými zkouškami v červnu 2007. S ohledem na možnost opravných zkoušek některých žáků školy v měsíci září bylo navrženo zrušení a vyřazení Středního odborného učiliště, Malé Svatoňovice, 17. listopadu 177 z rejstříku škol a školských zařízení ke dni 30. září 2007. Tímto dnem přešly jeho práva a závazky na zřizovatele.

Usnesením ZK/22/1407/2007 Zastupitelstvo KHK schválilo sloučení:

Tabulka 7 - Usnesení ZK/22/1407/2007

Název	Adresa	Kapacita	Naplněnost	Nový název
Střední odborné učiliště obchodní	Velká 3, Hradec Králové	600	498	<i>Střední odborná škola služeb, obchodu a gastronomie, Hradec Králové, Velká 3</i>
Střední odborné učiliště služeb	Dlouhá 127, Hradec Králové	850	581	

Zdroj: Odbor školství KÚ KHK

U obou škol byla velmi malá naplněnost prakticky všech realizovaných oborů. Předpokládalo se, že nově vzniklý subjekt bude ekonomičtěji zajišťovat komplexní vzdělávací služby v oborech služeb, obchodu a gastronomie, poskytovat střední vzdělání s výučním listem a střední vzdělání s maturitní zkouškou. Sloučením se mělo předejít problémům v naplněnosti škol, které se vlivem poklesu počtů žáků objevili především u oborů poskytujících střední vzdělání s výučním listem.

Usnesením ZK/23/1454/2007 Zastupitelstvo KHK schválilo sloučení:

Tabulka 8 - Usnesení ZK/23/1454/2007

Název	Adresa	Kapacita	Naplněnost	Nový název
Střední škola technická a řemeslná	Hlušice 1	350	332	<i>Střední škola technická a řemeslná, Dr. M. Tyrše 112, Nový Bydžov</i>
Střední odborná škola a Střední odborné učiliště	Dr. M. Tyrše 112, Nový Bydžov	680	352	

Zdroj: Odbor školství KÚ KHK

Obě tyto školy měly žáky především v oborech poskytujících střední vzdělání s výučním listem, kde se očekával v nejbližších letech jejich pokles. Důvodem byl snižující se počet žáků vycházejících ze základních škol a dále skutečnost, že většina uchazečů upřednostňovala studium oborů poskytujících střední vzdělání s maturitní zkouškou. Ve školním roce 2006/2007 měla škola v Hlušicích 69% žáků v oborech poskytujících střední vzdělání s výučním listem a 31% žáků v nástavbovém studiu. Obdobné složení žáků v témže roce měla i škola v Novém Bydžově tj. 68% v oborech poskytujících střední vzdělání s výučním listem a 31% v oborech poskytující střední vzdělání s maturitní zkouškou.

Vzhledem k oborové příbuznosti obou škol se mělo navrhovaným sloučením předejít problémům v naplněnosti škol žáky a k lepšímu zhodnocení vložených prostředků do vybavení učeben a dílen. Organizací výuky ve sloučeném subjektu mělo dojít k úspoře pracovníků a k možnosti odprodeje nevyužitých budov.

Usnesením ZK/23/1454/2007 Zastupitelstvo KHK schválilo sloučení:

Tabulka 9 - Usnesení ZK/23/1454/2007

Název	Adresa	Kapacita	Naplněnost	Nový název
Střední škola lesnická a zemědělská	Horská 134, Svoboda nad Úpou	240	141	<i>Česká lesnická akademie Trutnov - střední škola a vyšší odborná škola</i>
Vyšší odborná škola lesnická a Střední lesnická škola	Lesnická 9, Trutnov	410	266	
Školní polesí	Trutnov	0	0	

Zdroj: Odbor školství KÚ KHK

Nově vzniklý subjekt měl efektivněji zajišťovat komplexní vzdělávací služby v lesnických oborech, tj. poskytovat střední vzdělání s výučním listem, střední vzdělání s maturitní zkouškou, vyšší odborné vzdělání a zajišťovat i vzdělávání dospělých pracovníků v lesním hospodářství. Mělo dojít k lepšímu zhodnocení vložených prostředků do vybavení učeben, dílen, laboratoří a strojního vybavení oborově stejně zaměřených škol, lépe měla být využita aprobovanost pedagogů. Školní polesí umožnilo praktickou výuku ve všech oborech vzdělání, včetně speciální praktické výuky zaměřené na těžebně dopravní stroje. Dalším pozitivem optimalizace mělo být vytvoření prostoru pro efektivnější využití stávajících kapacit a drahého vybavení, specifického pro lesnické obory.

4.3.2 Optimalizační změny v roce 2008

Usnesením ZK/23/1454/2007 Zastupitelstvo KHK schválilo splnutí:

Tabulka 10 - Usnesení ZK/23/1454/2007

Název	Adresa	Kapacita	Naplňenost	Nový název
Vyšší odborná škola technicko-ekonomické a Střední průmyslová škola	U Stadionu 166, Rychnov n. Kněžnou	530	197	<i>Vyšší odborná škola a Střední průmyslová škola, Rychnov nad Kněžnou, U Stadionu 1166</i>
Střední odborné učiliště obchodu a řemesel	Javotnická 1501, Rychnov n. Kněžnou	740	507	
Domov mládeže a školní jídelna	Javotnická 1501, Rychnov n. Kněžnou	164	109	

Zdroj: Odbor školství KÚ KHK

Důvodem ke splnutí škol byla nenaplňenost jednotlivých subjektů. Kapacity byly využity u VOŠ na 35%, u SPŠ na 37% a u SOU na 68%. Jejich spojením mělo dojít k lepšímu využití lidského potenciálu a ke snížení nákladů na praktickou výuku. Škola měla zajistit výuku v oborech vzdělání s výučním listem i pro další potřeby rychnovského regionu. Domov mládeže a školní jídelna nadále měla zajišťovat stravování i ubytovací služby, ale za efektivnějších podmínek ve spojení s oběma školami.

Předpokladem bylo, že všechny tři subjekty zapojené do investičních akcí v rámci průmyslové zóny Solnice - Kvasiny působí v jednom městě a svým zaměřením a vzdáleností od Solnice jsou předurčeny k zajišťování kvalifikovaných pracovníků ve všech úrovních středního a vyššího odborného vzdělávání pro tuto rozvíjející se průmyslovou zónu.

Po provedených organizačních změnách se předpokládalo efektivnější využití veškerého stávajícího i nově nakupovaného vybavení a modernizovaných prostor pro výuku. V důsledku změn byl předpoklad úspor mzdových prostředků, které kompenzují prostředky doposud vynakládané na dofinancování.

Usnesením ZK/27/1798/2008 Zastupitelstvo KHK schválilo zrušení:

Tabulka 11 - Usnesení ZK/27/1798/2008

Název	Adresa	Zrušeno ke dni:
Střední odborná škola a Střední odborné učiliště	Heldovo nám. 134, Třebechovice	30. 6. 2008

Zdroj: Odbor školství KÚ KHK

Z důvodu malé naplněnosti jednotlivých oborů Střední odborné školy a Středního odborného učiliště, Třebechovice pod Orebem, Heldovo nám. 231 byl schválen od školního roku 2005/2006 útlum školy a od této doby již nebyly v přijímacím řízení nabírání uchazeči. Ve školním roce 2007/2008 studovalo v posledním ročníku čtyřletého oboru středního vzdělání s maturitní zkouškou 26 žáků, kteří svá studia ukončili maturitní zkouškou v dubnu a květnu 2008. S ohledem na tuto skutečnost došlo ke zrušení a vyřazení Střední odborné školy a Středního odborného učiliště, Třebechovice pod Orebem, Heldovo nám. 231 z rejstříku škol a školských zařízení. Tímto dnem přešly jeho práva a závazky na zřizovatele.

4.3.3 Optimalizační změny v roce 2009

Usnesením ZK/7/398/2009 Zastupitelstvo KHK schválilo sloučení:

Tabulka 12 - Usnesení ZK/7/398/2009

Název	Adresa	Kapacita	Naplňenost	Nový název
Střední škola	Husovo nám. 1218, Nové Město nad Metují	853	188	<i>Střední škola a Základní škola, Husovo nám. 1218, Nové Město nad Metují</i>
Základní škola	Rašínova 313, Nové Město nad Metují	57	47	
Střední škola	Nádražní 296, Opočno	496	209	

Zdroj: Odbor školství KÚ KHK

Sloučením základní školy a dvou středních škol vzniklo zařízení speciálního školství, které zabezpečuje komplexní a efektivní péči o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami po celou dobu jejich školní docházky. Ve všech školách byli vzděláváni žáci, kteří vyžadují důsledný individuální přístup, zvýšenou míru tolerance pedagogů k vnějším projevům žáků, odlišnou strukturu vyučování, časté střídání činností a důraz na rozvíjení komunikačních dovedností. Dalším důvodem sloučení byla úspora v oblasti nájmu a energií - sestěhování se do objektů zřizovatele a postupně v závislosti na vývoji počtu žáků opuštění prostor jiných zřizovatelů, dále i úspora mzdových a provozních prostředků.

Předpokladem bylo vytvoření společného příznivého sociálního klimatu napříč různými stupni škol, zkvalitnění pedagogické diagnostiky, výchovného a sociálního poradenství. Sloučením škol zanikl častý problém při přechodu žáků se speciálními vzdělávacími potřebami na střední školu. Tito žáci vyžadují pro pocit bezpečí ve zvýšené míře znalost prostředí. Jakékoliv změny se dlouhodobě odrážejí na jejich psychickém stavu, vyrovnanosti a následně i na úspěšnosti ve výchovně vzdělávacím procesu.

4.3.4 Optimalizační změny v roce 2010

Usnesením ZK/12/848/2010 Zastupitelstvo KHK schválilo zrušení:

Tabulka 13 - Usnesení ZK/12/848/2010

Název	Adresa	Zrušeno ke dni:
Gymnázium a Střední odborná škola	Havlíčková 812, Úpice	31. 12. 2010

Zdroj: Odbor školství KÚ KHK

Na KHK se obrátilo město Úpice se žádostí o projednání možného převzetí funkce zřizovatele Gymnázia a Střední odborné školy, Úpice, Havlíčkova 812, příspěvkové organizace kraje spojeného s bezúplatným převodem veškerého majetku, který má svěřený k hospodaření škola, a to včetně nemovitostí ve vlastnictví Královéhradeckého kraje. Tento záměr byl Zastupitelstvem KHK schválen a došlo ke zrušení příspěvkové organizace kraje Gymnázium a Střední odborná škola, Úpice, Havlíčkova 812 k datu 31. 12. 2010 s následným bezúplatným převodem části majetku kraje do vlastnictví města Úpice. Tato škola byla již dříve z důvodu malého počtu žáků navrhována k optimalizaci.

4.3.5 Optimalizační změny v roce 2011

Usnesením ZK/19/1337/2011 Zastupitelstvo KHK schválilo sloučení:

Tabulka 14 - Usnesení ZK/19/1337/2011

Název	Adresa	Kapacita	Naplněnost	Nový název
Gymnázium a Střední odborná škola	Husova 414, Hořice	528	426	<i>Gymnázium, střední odborná škola, střední odborné učiliště a vyšší odborná škola, Husova 1414, Hořice</i>
Obchodní akademie	Šalounova 919, Hořice	390	304	
Vyšší odborná škola rozvoje venkova a Střední zemědělská škola	Riegrova 1403, Hořice	240	165	

Zdroj: Odbor školství KÚ KHK

V Hořicích bylo před sloučením tří škol pět škol poskytujících střední vzdělání, což byl značný počet vzhledem k velikosti města a s tím souvisejícímu počtu obyvatelstva (asi 8 900 obyvatel), ale i k demografickému vývoji, který měl podle prognostického odhadu způsobit úbytek žáků - potencialních uchazečů o studium na střední škole až o 20 % oproti dřívějšímu maximu. Při sloučení škol hrálo roli ekonomické hledisko a skutečnost, že by se nemusela optimalizace v hořických středních školách řešit s postupujícím úbytkem žáků ve více krocích, nýbrž najednou. Žáci by nebyli rozptýleni do několika subjektů, ale dostatečně by obsadili nabízené obory v jedné hořické škole. Tím by se zvýšila efektivita práce subjektu z mnoha hledisek (ekonomické, personální, výchovně vzdělávací apod.). Ve všech třech školách došlo v minulých letech k poklesu průměrného počtu žáků ve třídách. Sloučením škol by byl prognosticky stanovený výrazný pokles počtu žáků nastupujících do oborů poskytujících střední vzdělání částečně vykompenzován a tím by se zajistilo efektivnější hospodaření sloučeného subjektu.

Optimalizace se netýkala dvou středních škol v Hořicích, a to Odborného učiliště a Praktické školy, Hořice, Havlíčkova 54, která je zřízena pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, a Střední průmyslové školy kamenické a sochařské, Hořice, Husova 675, která jako škola s uměleckými obory je jedinečnou školou s celostátní působností.

Předpokládalo se, že všichni uchazeči o nabízené obory v nově vzniklém subjektu se budou v rámci přijímacího řízení hlásit do jedné školy, v případě neúspěšnosti mohou být přijati, popř. i přecházet po zahájení studia do jiných nenaplněných a pro ně vhodnějších oborů v rámci školy, aniž bude ohrožena její samotná existence úbytkem žáků.

Usnesením ZK/20/1413/2011 Zastupitelstvo KHK schválilo sloučení:

Tabulka 15 - Usnesení ZK/20/1413/2011

Název	Adresa	Kapacita	Naplněnost	Nový název
Střední odborná škola a Střední odborné učiliště	Školní 1377, Nové Město nad Metují	1250	547	<i>Střední průmyslová škola, střední odborná škola a střední odborné učiliště, Školní 1377, Nové Město nad Metují</i>
Střední průmyslová škola	Československé armády 376, Nové Město nad Metují	540	257	

Zdroj: Odbor školství KÚ KHK

Školy byly sloučeny z důvodů větší ekonomické prosperity a vzhledem k místu poskytovaného vzdělávání ve stejném městě. Za posledních několik let došlo k výraznému poklesu celkového počtu žáků v obou školách i k poklesu průměrného počtu žáků ve třídách obou škol. Kromě poklesu žáků způsobeného demografickým vývojem došlo k dalšímu poklesu žáků díky skutečnosti, že některé obory byly označeny jako dobíhající. Sloučením škol bude výrazně celkový pokles počtu žáků částečně vykompenzován a tím se zajistí efektivnější hospodaření sloučeného subjektu.

Prognostický odhad o počtu žáků sloučeného subjektu, který vychází z počtu žáků přijatých ke studiu ve školním roce 2010/2011 a z demografického vývoje, který má u skupiny patnáctiletých nyní několik let stagnovat, a dále z faktu, že některé obory byly nebo budou označeny jako dobíhající, ukazuje, že v průběhu 4 – 5 let bude počet žáků ve sloučeném subjektu zhruba stejný, jako byl v roce 2011 pouze na SOŠ a SOU, Nové Město n/M.

Všichni uchazeči o nabízené obory v nově vzniklém subjektu se budou v rámci přijímacího řízení hlásit do jedné školy, v případě neúspěšnosti mohou být přijati i do jiných nenaplněných a pro ně vhodnějších oborů v rámci školy, aniž bude ohrožena její samotná existence malým počtem přijatých uchazečů. Ve sloučeném ekonomicky stabilnějším subjektu může dojít v případě většího odlivu žáků k případnému útlumu dalších oborů, aniž bude ohrožena samotná existence školy, naopak mohou být zachovány podporované obory i s menšími počty žáků ve třídách.

4.4 Síť středních škol v Královéhradeckém kraji k 31. 12. 2011

Dle Rejstříku škol a školských zařízení působí k 31. 12. 2011 v KHK celkem 81 škol poskytujících střední vzdělání. Z tohoto počtu je 62 středních škol zřizováno KHK, zbývající jsou zřizovány jiným zřizovatelem (jiná fyzická a právnická osoba, obec, církev, MŠMT), jak je zřejmé z níže uvedené tabulky a přiložené přílohy 1.

Tabulka 16 - Počty středních škol v Královéhradeckém kraji

Zřizovatel	Kraj	Jiná FO/PO	Obec	Církev	MŠMT	Celkem
Počet škol	62	14	1	2	2	81
Procentní zastoupení	76,50%	17,30%	1,20%	2,50%	2,50%	100%

Zdroj: Rejstřík škol a školských zařízení

Z následující tabulky je patrné, jak se vyvíjí počet žáků v jednotlivých oborech vzdělání v období školních let 2006/2007 – 2010/2011.

Tabulka 17 - Počet žáků v jednotlivých oborech vzdělání v období 2006 až 2011

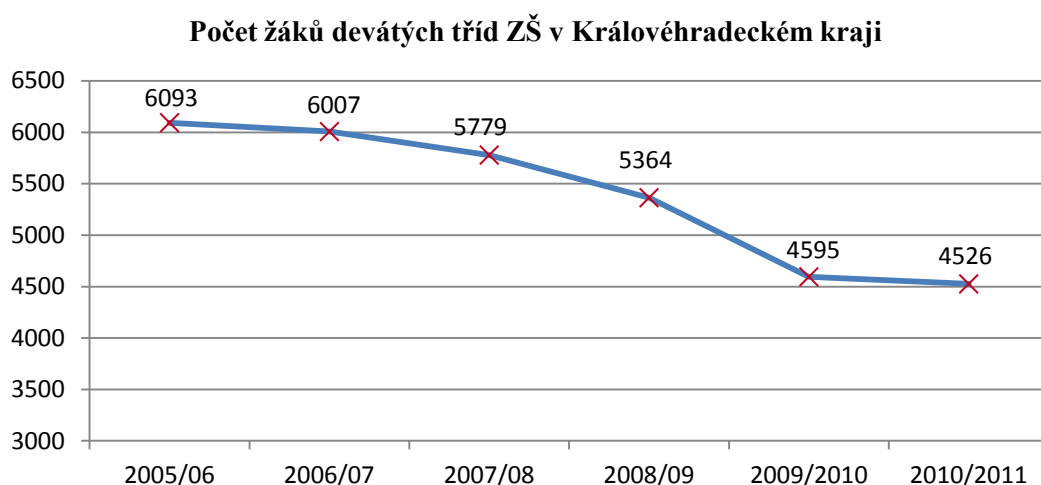
Kategorie dosaženého vzdělání		2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11
D	Nižší střední vzdělání	8	0	0	0	0
C	Praktická škola	63	68	75	87	95
E	Dvouleté a tříleté obory vzdělání poskytující střední vzdělání s výučním listem	1 102	1 089	975	985	946
H	Obory vzdělání poskytující střední vzdělání s výučním listem	6 615	6 193	5 838	5 562	5 350
K	Obory vzdělání poskytující střední vzdělání s maturitní zkouškou (gymnázia)	7 475	7 442	7 382	7 379	7 172
L	Obory vzdělání poskytující střední vzdělání s maturitní zkouškou	3 468	3 704	3 968	3 916	3 743
M	Obory vzdělání poskytující střední vzdělání s maturitní zkouškou (SPŠ a SOŠ)	12 022	12 548	12 835	12 881	12 301
Celkem		30 745	31 044	31 073	30 810	29 607

Zdroj: DZ KHK 2012-2016

Střední vzdělávání je v současné době ovlivňováno negativním demografickým vývojem. Počet žáků vstupujících do středních škol několik let klesal a dále až do roku 2017 bude stagnovat. Počet míst v 1. ročnících středních škol je stále neúměrně vysoký v porovnání s počty žáků přicházejících ze základních škol.

Na grafu je viditelné, jak ubývá počet žáků devátých tříd ZŠ.

Graf 5 - Počet žáků devátých tříd základních škol v Královéhradeckém kraji v jednotlivých letech

Zdroj: ÚIV

Z výše uvedeného je zřejmé, že již několik let probíhají v KHK v souvislosti s demografickým vývojem v oblasti středního školství optimalizační změny, které umožnily nejen snížení počtu právních subjektů – středních škol, ale zasáhly pozitivně i do oborové struktury. Snížily se počty míst v 1. ročnících gymnaziálních, lycejních oborů a čtyřletých i dvouletých (nástavbových) ekonomických oborů, částečně se snížila i roztržitost oborové struktury.

Následující tabulka představuje oborovou strukturu žáků středních škol zřizovaných KHK ve školním roce 2011/2012 v řazení od největšího počtu žáků v daném oboru po obor s nejmenším počtem žáků.

Tabulka 18 - Oborová struktura žáků středních škol v Královéhradeckém kraji ve školním roce 2011/2012

Kód	Název	Žáci celkem	%
79	Obecná příprava*	5 028	20,25%
65	Gastronomie, hotelnictví a turismus	2 271	9,15%
23	Strojírenství a strojírenská výroba	1 970	7,94%
63	Ekonomika a administrativa	1 928	7,77%
26	Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika	1 782	7,18%
78	Obecně odborná příprava	1 402	5,65%
41	Zemědělství a lesnictví	1 225	4,93%
36	Stavebnictví, geodézie a kartografie	1 060	4,27%
18	Informatické obory	1 036	4,17%
82	Umění a užité umění	885	3,56%
64	Podnikání v oborech, odvětví	763	3,07%
69	Osobní a provozní služby	742	2,99%
75	Pedagogika, učitelství a sociální péče	733	2,95%
68	Právo, právní a veřejnosprávní činnost	634	2,55%
66	Obchod	484	1,95%
53	Zdravotnictví	483	1,95%
29	Potravinářství a potravinářská chemie	422	1,70%
33	Zpracování dřeva a výroba hudebních nástrojů	412	1,66%
43	Veterinářství a veterinární prevence	378	1,52%
39	Speciální a interdisciplinární obory	255	1,03%
37	Doprava a spoje (3)	238	0,96%
34	Polygrafie, zpracování papíru, filmu a fotografie (4)	232	0,93%
16	Ekologie a ochrana životního prostředí (3)	195	0,79%
72	Publicistika, knihovnictví a informatika (2)	135	0,54%
28	Technická chemie a chemie silikátů (1)	71	0,29%
31	Textilní výroba a oděvnictví (2)	30	0,12%
21	Hornictví a hornická geologie, hutnictví a slévárenství (1)	26	0,10%
32	Kožedělná a obuvnická výroba a zpracování plastů (1)	5	0,02%
	Celkem v denní formě vzdělávání - počet studií (82)	24 825	100,00%

* čtyřletá gymnázia a odpovídající ročníky víceletých gymnázií

Zdroj: ÚIV

Pro možnost srovnání procentních podílů žáků procházejících středním vzděláváním nejsou započítáváni ti, kteří byli právě přijati do prvních ročníků víceletých gymnázií, ale údaje o žácích víceletých gymnázií jsou vztaženy na věkovou hladinu odpovídající 1. ročníkům čtyřletého vzdělávání (3. ročník šestiletého a 5. ročník osmiletého studia).

4.5 Uplatnitelnost absolventů škol na trhu práce

Ředitelé škol si ze statistických údajů v současnosti zpětnovazebně zjišťují uplatnitelnost absolventů na trhu práce. Stejně údaje mají k této problematice i úřady práce. Absolventi škol jsou jednou z rizikových skupin ekonomicky aktivních obyvatel, kteří se na trhu práce špatně uplatňují. Zaměstnanost těchto absolventů je ovlivněna celkovou ekonomickou situací v zemi, celkovou nezaměstnaností, stavem mezi poptávkou a nabídkou po pracovních silách, zároveň je ovlivněna vzdělanostní a oborovou strukturou absolventů škol. Absolventi nemají dostatek praxe, zkušeností a z tohoto důvodu jsou znevýhodněni.

Podle statistických údajů mají nejmenší šanci najít pracovní uplatnění absolventi ekonomických oborů, protože je jich na trhu práce příliš mnoho. Zhoršovat se bude také situace absolventů ekonomických oborů a oborů zaměřených na veřejnoprávní činnosti, z důvodu utlumování pracovníků ve státní správě a samosprávě. Také absolventi gastronomických oborů mají problémy s uplatnitelností. Kromě praxe jim chybí motivace pro práci v pohostinství. Naopak velkou šanci mají při pracovním uplatnění absolventi zdravotnických oborů, které se dlouhodobě potýkají s nedostatkem kvalifikovaného personálu. Také nemají problémy absolventi stavebních učebních oborů, i když jim chybí praxe.

Absolventi škol mohou pomocí rekvalifikačních programů získat novou kvalifikaci, zvýšit, rozšířit nebo prohloubit si tu dosavadní. Těchto kurzů využívá v současnosti stále více uchazečů nejen z důvodu podpory při rekvalifikaci, ale i v případech, kdy nemají na běžnou podporu v zaměstnanosti nárok.

5 Analýza poznatků a názorů statutárních zástupců škol

Pro objektivní zhodnocení optimalizačních kroků se další část práce zaměřuje na osobní názory statutárních zástupců škol, kterých se optimalizace dotkla v poslední etapě, tedy v letech 2007 - 2011.

5.1 Standardizovaný rozhovor se statutárními zástupci škol

Po realizaci optimalizačních kroků jsem si položila otázku, jaký vliv měly optimalizační kroky nejen na zřizovatele, ale především na dotčené školy. Z toho důvodu jsem si domluvila osobní setkání s řediteli škol a provedla rozhovory na dané téma. Jak je popsáno v předchozích kapitolách, jedná se o 7 nově vzniklých škol, které vzešly z procesu optimalizace.

V následujícím textu je uveden přehled otevřených otázek, které byly položeny sedmi ředitelům dotčených škol. Otevřené otázky byly zvoleny tak, aby mohly vyjádřit názory ředitelů škol na danou problematiku. V další části práce jsou uvedeny citované odpovědi.

Otázky:

- 1) Jakým způsobem ovlivnil proces optimalizace podmínky vzdělávání ve vaší škole?
- 2) Zlepšila se prostupnost oborů a zvýšila se úroveň vzdělávání v jednotlivých oborech?
- 3) Jaký dopad měla optimalizace na ekonomickou stránku a vybavenost organizace?
- 4) Ovlivnil nějakým způsobem optimalizační proces pedagogický sbor?
- 5) Jak na vás zapůsobil postup zřizovatele při realizaci optimalizačního procesu?

Odpovědi:

Otázka č. 1 - Jakým způsobem ovlivnil proces optimalizace podmínky vzdělávání ve vaší škole?

Střední odborná škola služeb, obchodu a gastronomie, Hradec Králové, Velká 3

Optimalizaci hodnotím velice dobře, došlo ke zkvalitnění pracovního prostředí, rozšíření nabídky oborů vzdělání, k vyšší aktivitě učitelů a k lepší spolupráci.

Střední škola technická a řemeslná, Nový Bydžov, Dr. M. Tyrše 112

Díky optimalizaci se zlepšilo klima školy, struktura oborů, došlo k sjednocení dříve nesourodých kolektivů, omezila se prostorová roztržitost a zjednodušila se dříve komplikovaná řídicí struktura.

Česká lesnická akademie Trutnov - střední škola a vyšší odborná škola

Sloučení škol významným pozitivním způsobem ovlivnilo podmínky vzdělávání nejen z hlediska ekonomického, ale i možností nabídnout žákům komplexní vzdělávání v oboru ukončené závěrečnou zkouškou, maturitní zkouškou, vyšším odborným vzděláním ukončené absolutoriem a možnost pokračovat v rámci konzultačního střediska na škole bakalářským studiem. Zdůrazňuji jako pozitivem možnost přestupu mezi jednotlivými typy vzdělávání v rámci školy.

Vyšší odborná škola a Střední průmyslová škola, Rychnov nad Kněžnou, U Stadionu 1166

Optimalizační změnu hodnotím výrazně kladně, přinesla flexibilitu školy a vzdělávacího procesu, možnost koncentrace zdrojů a zlepšila celkové postavení školy.

Střední škola a Základní škola, Nové Město nad Metují, Husovo nám. 1218

Optimalizace ovlivnila ve značné míře podmínky vzdělávání, optimalizační procesy ve speciálním školství nepovažuji za postupy sloužící ke zvyšování úrovně výchovy a vzdělávání.

Střední průmyslová škola, střední odborná škola a střední odborné učiliště, Nové Město nad Metují, Školní 1377

Po provedené optimalizační změně není zatím možné koncentrovat výuku do jednoho objektu, musí se zachovat výuka i v objektech slučované školy, proto jsou podmínky horší. Domnívám se, že v budoucnosti se tato situace jistě zlepší.

Gymnázium, střední odborná škola, střední odborné učiliště a vyšší odborná škola, Hořice, Husova 1414

Z hlediska žáků se situace po sloučení škol nikterak nezměnila, pedagogové se museli přizpůsobit práci na dislokovaných pracovištích, vše proběhlo bez hlubších výkyvů a emocí.

Otázka č. 2 - Zlepšila se prostupnost oborů a zvýšila se úroveň vzdělávání v jednotlivých oborech?

Střední odborná škola služeb, obchodu a gastronomie, Hradec Králové, Velká 3

Zlepšila se úroveň podmínek vzdělávání, jednotlivé ŠVP jsou dobře nastavené, v této oblasti máme po provedených změnách pouze pozitivní zkušenosti.

Střední škola technická a řemeslná, Nový Bydžov, Dr. M. Tyrše 112

Vzhledem k oborové příbuznosti obou škol se předešlo problémům v naplněnosti škol žáky a došlo k provázanosti oborů.

Česká lesnická akademie Trutnov - střední škola a vyšší odborná škola

Možnost získat určitý stupeň vzdělání v případě neúspěchu na jednotlivých stupních na jedné škole formou přestupu a případném uznání předchozího studia je velkým přínosem pro žáky, ale i pro daňové poplatníky. Úroveň učebních oborů byla i před sloučením na velmi vysoké úrovni v rámci specializace, kterou škola jako jediná v rámci ČR má.

Vyšší odborná škola a Střední průmyslová škola, Rychnov nad Kněžnou, U Stadionu 1166

Jeden z prioritních cílů po optimalizaci bylo co nejdříve zpracovat ŠVP, jejichž kvalitní zpracování přispělo ke zlepšení výuky i ke zvýšení úrovně jednotlivých oborů.

Střední škola a Základní škola, Nové Město nad Metují, Husovo nám. 1218

Nenapadá mne nic, co bych mohla považovat za zlepšení podmínek ve vzdělávání, došlo sice ke sloučení či přesunu některých oborů, ale nedomnívám se, že by se sloučením zlepšily podmínky. Změny nastaly pouze v ekonomické oblasti, k těm by však došlo postupně i bez optimalizace.

Střední průmyslová škola, střední odborná škola a střední odborné učiliště, Nové Město nad Metují, Školní 1377

Pozitivní změnou je větší manévrovací prostor pro využití příslušné aprobace učitele.

Gymnázium, střední odborná škola, střední odborné učiliště a vyšší odborná škola, Hořice, Husova 1414

V letošním roce k žádným změnám týkajících se mezioborové provázanosti nedošlo, uvažujeme však o provázání oborů sociální činnost a obchodní akademie, podobně gymnázia s přírodovědným lyceem. Učební obor existuje na škole pouze jeden, v současné době je jeho úroveň konzistentní. Začíná být o něho zvýšený zájem i z řad našich stávajících studentů, neboť při přestupu z maturitních oborů zůstávají stále na jedné škole.

Otázka č. 3 - Jaký dopad měla optimalizace na ekonomickou stránku a vybavenost organizace?

Střední odborná škola služeb, obchodu a gastronomie, Hradec Králové, Velká 3

Dopad je pozitivní, máme více peněz z produktivní činnosti, zlepšilo se prostředí. Usiluji o vyšší skloubení oborů služeb a obchodu a buduji kvalitní zázemí. Také došlo k lepšímu zhodnocení vložených prostředků do vybavení učeben, dílen a laboratoří. Sloučením došlo ke snížení počtu pedagogických i nepedagogických pracovníků a tím také došlo i ke mzdovým úsporám.

Střední škola technická a řemeslná, Nový Bydžov, Dr. M. Tyrše 112

Díky optimalizaci, ale i jiným faktorům (rozvoj jisté oblasti průmyslu či obchodu) se vytvořil ekonomicky silnější subjekt s větší šancí na přežití. Došlo k lepšímu zhodnocení vložených prostředků do vybavení učeben a dílen. Organizací výuky došlo k úspoře pracovníků a k odprodeji nevyužitých budov.

Česká lesnická akademie Trutnov - střední škola a vyšší odborná škola

Dopad optimalizace na ekonomiku je nezpochybnitelný. V počátku není vidět, ale při v dlouhodobém sledování je patrný a významný (viz výroční zprávy o hospodaření školy). Podmínky ve vybavenosti se velice zlepšily.

Vyšší odborná škola a Střední průmyslová škola, Rychnov nad Kněžnou, U Stadionu 1166

Došlo ke zvýšení zdrojů, zvětšil se větší manipulační prostor, optimalizace přinesla vyšší flexibilitu a koncentraci zdrojů. V materiální vybavenosti byly odstraněny disproporce mezi oběma sloučenými školami.

Střední škola a Základní škola, Nové Město nad Metují, Husovo nám. 1218

Nedokážu relevantně zhodnotit, jelikož rozpočet je rok od roku nižší (provoz i platy) a ekonomická situace se mi zdá velice špatná. Dopad optimalizace na ekonomickou stránku byl negatívni, došlo ke změně veškeré účetní, provozní a interní dokumentace, ke zvýšení výdajů v oblasti komunikace, cestovních výdajů, pohonných hmot apod.

Střední průmyslová škola, střední odborná škola a střední odborné učiliště, Nové Město nad Metují, Školní 1377

Dopad na ekonomickou oblast je pozitivní, ale prozatím nijak výrazný. Ušetří se v určité míře mzdové prostředky ředitele a účetní. Jestliže nelze žáky sestěhovat do jednoho objektu, provozní náklady se zvýší, zpravidla si vyžádají další investice, zejména vstupní – především internetové a telefonní propojení. Vybavenost se nezlepšila nebo ve velice omezené míře. Ke slučování vedly především ekonomické důvody.

Gymnázium, střední odborná škola, střední odborné učiliště a vyšší odborná škola, Hořice, Husova 1414

Z ekonomického pohledu určitě k úsporám dojde. Není však možné je vykázat již v prvním roce existence nového subjektu. Ekonomické úspory se odrazí zcela určitě v delším časovém horizontu. Po sloučení škol se zcela jistě zlepšily podmínky vybavenosti z pohledu dřívějších subjektů, v budoucnu se dá vhodně využít materiální základny pro společnou edukaci.

Otázka č. 4 - Ovlivnil nějakým způsobem optimalizační proces pedagogický sbor?

Střední odborná škola služeb, obchodu a gastronomie, Hradec Králové, Velká 3

Ano pozitivně. Došlo k motivaci pedagogických pracovníků a k vyššímu pracovnímu úsilí. Samozřejmě změny realizují především na sobě, neboť učím pro mě nový předmět management.

Střední škola technická a řemeslná, Nový Bydžov, Dr. M. Tyrše 112

Domnívám se, že ano, ale pozitivní změny v pedagogickém sboru jsou dlouhodobým procesem.

Česká lesnická akademie Trutnov - střední škola a vyšší odborná škola

Zvýšila se motivace déle sloužících učitelů omlazením pedagogického sboru.

Vyšší odborná škola a Střední průmyslová škola, Rychnov nad Kněžnou, U Stadionu 1166

Došlo k postupným výrazným pozitivním změnám spočívajících k odstranění personálních deficitů a nižší kvality práce pedagogů.

Střední škola a Základní škola, Nové Město nad Metují, Husovo nám. 1218

K žádným změnám v přístupu pedagogického sboru nedošlo.

Střední průmyslová škola, střední odborná škola a střední odborné učiliště, Nové Město nad Metují, Školní 1377

Pozitivním přínosem optimalizace bylo, že si pedagogové začali uvědomovat svoji nahraditelnost při snižování počtu pracovníků, při kterém musí být brán zřetel na jejich kvalifikovanost.

Gymnázium, střední odborná škola, střední odborné učiliště a vyšší odborná škola, Husova 1414, Hořice

Kvalita pedagogického sboru se zcela určitě zvýší, v prvním roce je však nemožné zcela objektivně tento přínos posoudit. Při větší koncentraci odborníků vznikne vyšší konkurenční prostředí.

Otázka č. 5 - Jak na vás zapůsobil postup zřizovatele při realizaci optimalizačního procesu?

Střední odborná škola služeb, obchodu a gastronomie, Hradec Králové, Velká 3

Velmi dobře, proběhlo několik schůzek se zástupci zřizovatele, předkládaly se různé varianty průběhu optimalizace.

Střední škola technická a řemeslná, Nový Bydžov, Dr. M. Tyrše 112

Vždy se jedná o individuální a specifický proces, vždy existuje možnost jiných cest.

Česká lesnická akademie Trutnov - střední škola a vyšší odborná škola

Nebudu hodnotit.

Vyšší odborná škola a Střední průmyslová škola, Rychnov nad Kněžnou, U Stadionu 1166

Proces optimalizace byl zřizovatelem podporován.

Střední škola a Základní škola, Nové Město nad Metují, Husovo nám. 1218

Nebudu hodnotit.

Střední průmyslová škola, střední odborná škola a střední odborné učiliště, Školní 1377, Nové Město nad Metují

Domnívám se, že spolupráce mohla být lepší.

Gymnázium, střední odborná škola, střední odborné učiliště a vyšší odborná škola, Hořice, Husova 1414

Osobně jsem shledala postup zřizovatele jako zcela běžný, profesionálně připravený, možná mohl být kladen větší důraz na práci s rodičovskou veřejností.

5.2 Vyhodnocení rozhovorů a závěr šetření

Odpovědi na otevřené otázky jsou pro vyhodnocení rozhovorů utříděny do tří kategorií:

- kategorie 1 – pozitivní dopad (+),
- kategorie 2 – neutrální dopad (0),
- kategorie 3 – negativní dopad (-).

Odpovědi jsou do jednotlivých kategorií zařazeny dle mého subjektivního názoru a jsou uvedeny v níže uvedené tabulce.

Tabulka 19 - Rozdělení odpovědí na jednotlivé otázky do kategorií

	Název školy/Otázka	Otázka č.1	Otázka č.2	Otázka č.3	Otázka č.4	Otázka č.5
1	Střední odborná škola služeb, obchodu a gastronomie, Hradec Králové, Velká 3	+	+	+	+	+
2	Střední škola technická a řemeslná, Dr. M. Tyrše 112, Nový Bydžov	+	+	+	+	0
3	Česká lesnická akademie Trutnov - střední škola a vyšší odborná škola	+	+	+	+	0
4	Vyšší odborná škola a Střední průmyslová škola, Rychnov nad Kněžnou, U Stadionu 1166	+	+	+	+	0
5	Střední škola a Základní škola, Husovo nám. 1218, Nové Město nad Metují	-	-	0	-	0
6	Střední průmyslová škola, střední odborná škola a střední odborné učiliště, Školní 1377, Nové Město nad Metují	-	+	+	+	-
7	Gymnázium, střední odborná škola, střední odborné učiliště a vyšší odborná škola, Husova 1414, Hořice	0	0	+	+	+

Zdroj: Vlastní

Z odpovědí na jednotlivé otázky je vyhodnocena tabulka celkového pohledu na optimalizační kroky pro danou školu. Rozhovory byly vyhodnoceny dle četnosti kladných, záporných či neutrálních odpovědí na jednotlivé otázky. Převládající četnost kategorie je uvedena jako celkový pohled na danou problematiku.

Tabulka 20 - Vyhodnocení odpovědí ředitelů škol

	Název školy/Otázka	Pozitivní dopad	Neutrální dopad	Negativní dopad	Celkový pohled
1	Střední odborná škola služeb, obchodu a gastronomie, Hradec Králové, Velká 3	5	0	0	pozitivní
2	Střední škola technická a řemeslná, Dr. M. Tyrše 112, Nový Bydžov	4	1	0	pozitivní
3	Česká lesnická akademie Trutnov - střední škola a vyšší odborná škola	4	1	0	pozitivní
4	Vyšší odborná škola a Střední průmyslová škola, Rychnov nad Kněžnou, U Stadionu 1166	4	1	0	pozitivní
5	Střední škola a Základní škola, Husovo nám. 1218, Nové Město nad Metují	0	2	3	negativní
6	Střední průmyslová škola, střední odborná škola a střední odborné učiliště, Školní 1377, Nové Město nad Metují	3	0	2	pozitivní
7	Gymnázium, střední odborná škola, střední odborné učiliště a vyšší odborná škola, Husova 1414, Hořice	3	2	0	pozitivní

Zdroj: Vlastní

U prvních čtyř posuzovaných škol je pohled na optimalizační kroky jednoznačně pozitivní. Domnívám se, že k tomuto pohledu přispělo především to, že proces optimalizace zde proběhl již před více než dvěma lety. Dopady optimalizačních kroků se tak již projevíly a k pozitivnímu pohledu jistě přispěla ekonomická úspora, vybavenost a provázanost oborů.

U Střední školy a Základní školy, Husovo nám. 1218, Nové Město nad Metují jednoznačně převládá negativní pohled. Ani jedna otázka nebyla vyhodnocena jako pozitivní. Ředitelka školy nepovažuje optimalizační procesy ve speciálním školství za přínos pro zvyšování úrovně výchovy a vzdělávání. Domnívám se, že k negativnímu pohledu ředitelky přispělo i to, že ačkoliv se tři školské subjekty sloučily v jeden, škola je umístěna ve dvou městech (Nové Město nad Metují a Opočno). Tím dochází ke zvýšení provozních výdajů v oblasti komunikace, cestovních výdajů, pohonných hmot atd. Domnívám se, že by proces optimalizace měl větší pozitivní dopad, pokud by došlo k umístění nově vzniklé školy pouze v jednom městě.

U Střední průmyslové školy, střední odborné školy a středního odborného učiliště, Školní 1377, Nové Město nad Metují a Gymnázia, střední odborné školy, středního odborného učiliště a vyšší odborné školy, Husova 1414, Hořice je podle vyhodnocení odpovědí pohled na optimalizaci spíše pozitivní (poměr pozitivních, případně neutrálních odpovědí ku negativním odpovědím je 3:2). Sloučení škol proběhlo v loňském roce, proto nelze vzhledem ke krátkému časovému odstupu jednoznačně vyhodnotit dopady optimalizačních kroků.

5.3 Doporučení pro realizaci dalších optimalizačních kroků

Doporučení pro realizaci optimalizačních kroků vychází nejen z obecných optimalizačních principů, ale také z praktických poznatků získaných rozhovory s pracovníky ve školství, ať již to jsou úředníci z odboru školství, vedoucí pracovníci škol, pedagogové či politici. Optimalizace sítě škol a školských zařízení, případně oborové struktury škol, by měla pozitivně ovlivnit úroveň a efektivitu vzdělávání, zvýšit ekonomickou prosperitu škol, zvýšit uplatnitelnost absolventů na trhu práce. S navrhovanými změnami je potřebné seznamovat širokou veřejnost a přesvědčit ji o jejich smyslu a prospěšnosti.

Hlavním kritériem při optimalizačních změnách proto musí být úroveň výchovně vzdělávacího procesu, uplatnitelnost absolventů na trhu práce, ekonomická situace školy (včetně doplňkové činnosti a grantové politiky školy), zohlednění již vynaložených finančních prostředků (stav budov, vybavení škol) a případné další nutné investice, v neposlední řadě i finanční úspory vzniklé optimalizačními kroky (snížení provozních nákladů, ukončení drahých pronájmů apod.)

Optimalizační změny v síti škol, případně v jejich oborové struktuře, je nutné:

- provádět v souladu s demografickým vývojem i jeho dlouhodobějším prognostickým odhadem (snížení celkového počtu míst ve středních školách),
- přizpůsobovat aktuální i očekávané situace na trhu práce,
- provádět na základě podrobné analýzy ekonomické prosperity škol a analýzy jejich oborové struktury,

- provádět v souladu s koncepčními záměry Královéhradeckého kraje jako zřizovatele většiny středních škol, které jsou v souladu s DZ KHK,
- zaměřit se na optimální rozložení nabídky maturitních i nematuritních oborů vzdělávání, popř. i na optimální rozložení nabídky všeobecného a odborného středního vzdělávání s maturitní zkouškou,
- důsledně projednávat a diskutovat se všemi sociálními partnery, zejména vedením dotčených škol,
- s určitým časovým odstupem vyhodnocovat, zjišťovat jejich pozitivní, či negativní dopad a na základě tohoto zjištění navrhnout a upravovat další optimalizační postupy pro zvýšení konkurenceschopnosti škol v ekonomické oblasti i v kvalitě nabízeného vzdělávání.

Závěr

Tématem bakalářské práce byla optimalizace sítě škol a školských zařízení v daném regionu jako důsledek demografického vývoje a potřeb moderní společnosti. Objektem zkoumání byla síť škol zřizovaných Královéhradeckým krajem a poskytujících střední vzdělávání v Královéhradeckém kraji.

Cílem bakalářské práce byla komparace demografického vývoje a optimalizačních změn ve školách zřizovaných Královéhradeckým krajem poskytujících střední vzdělání v Královéhradeckém kraji a vyhodnocení optimalizačních kroků, realizovaných na základě koncepčního návrhu optimalizačních změn vycházejícího z Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Královéhradeckého kraje.

Bakalářská práce byla rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část se zabývá obecnou částí z literárního průzkumu, popisuje základní pojmy z oblasti školství, se kterými se v práci čtenář setkal, charakterizuje Královéhradecký kraj a příspěvkové organizace územních samosprávních celků. Praktická část popisuje konkrétní změny v síti škol a školských zařízení v Královéhradeckém kraji ve vymezeném časovém úseku, analyzuje názory těch, kterých se změny bezprostředně dotkly, a to ředitelů dotčených škol, v neposlední řadě předkládá i obecná doporučení pro realizaci optimalizačních změn v budoucím období.

Je zřejmé, že hlavním důvodem optimalizačních kroků byl nejen převod zřizovatelských pravomocí ze státu na kraj, ale i výrazný demografický pokles v posledním desetiletí a změny na trhu práce, které přinesly mnohým školám menší ekonomickou stabilitu.

Závěrem této práce lze konstatovat, že optimalizace sítě škol a školských zařízení, která zajišťuje kvalitu a efektivitu vzdělávání, musí být proces permanentní, nikoliv však závislý pouze na demografickém vývoji. Vzdělanost celé společnosti je předpokladem jejího rozvoje, vzdělávání jedinců zvyšuje jejich šance na uplatnění v profesním životě a zkvalitňuje i jejich osobní život. Proto musí být optimalizace vzdělávací soustavy a přístup ke kvalitnímu vzdělávání jednou z priorit neustále se rozvíjející se společnosti.

Anotace

Jméno a příjmení autora: Taťána Bednářová

Název katedry a fakulty: Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci
katedra sociologie a andragogiky

Název bakalářské práce: Optimalizace sítě škol v daném regionu jako důsledek
demografického vývoje

Vedoucí práce: Mgr. Jiří Dvořák

Počet znaků: 85 544 (bez mezer)

Počet příloh: 1

Počet použitých zdrojů: 17

Klíčová slova: Optimalizace, demografický vývoj, školství

Keywords: Optimization, demographics, education

Bakalářská práce se zabývá procesem optimalizace ve školách zřizovaných Královéhradeckým krajem poskytujících střední vzdělání v souvislosti s demografickým vývojem v Královéhradeckém kraji, potřebami trhu práce a zajištěním ekonomické stability dotčených právních subjektů. Podrobněji se zabývá konkrétními optimalizačními kroky realizovanými v Královéhradeckém kraji v uplynulém období a předkládá prognózu dalších potřebných kroků pro nastavení optimální vzdělávací nabídky středních škol zřizovaných Královéhradeckým krajem.

This thesis deals with the optimization process in schools run by the Hradec Králové region providing secondary education in the context the demographic development in region, labor market needs and ensuring economic stability of the legal entities. Deals in detail with specific optimization measures implemented in region in the last period and presents forecasts for other necessary steps to optimize educational opportunities of secondary schools established by the Hradec Králové region.

Seznam použité literatury a pramenů

1. Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v Královéhradeckém kraji 2008 - 2011.
2. Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v Královéhradeckém kraji 2012 - 2016.
3. GADASOVÁ, D., *Základy veřejné správy v ČR II*. 1. Vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2010. 87 s., ISBN 978-80244-2596-2.
4. KALOUS, J., VESELÝ, A. *Teorie a nástroje vzdělávací politiky*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2006. 172 s., ISBN 80-246-1260-7.
5. PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. 6. aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2009. 400 s., ISBN 978-80-7367-647-6.
6. SEVEROVÁ, L., *Znalostní ekonomika a vzdělávání v mezinárodním kontextu*. 1. Vyd. Praha: Kernberg Publishing, 2011. 224 s., ISBN 978-80-87168-16-5.
7. Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v Královéhradeckém kraji za školní rok 2010/2011.
8. Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení) ve znění pozdějších právních předpisů.
9. Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších právních předpisů.
10. Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších právních předpisů, Vyhláška č. 15/2005 Sb., o středním vzdělání a vzdělání v konzervatoři, ve znění pozdějších právních předpisů.

Interní zdroje

11. Důvodové zprávy k jednotlivým usnesením KHK.
12. Koncepční návrh optimalizačních změn Královéhradeckého kraje.

Internetové zdroje

13. První ročníky středních škol jsou zaplněné jen z poloviny. *Královéhradecký kraj: Aktuality* [online]. 5.11.2010 [cit. 2012-01-29]. Dostupné z: <http://www.kr-kralovehradecky.cz/cz/kraj-volene-organy/tiskove-centrum/aktuality/prvni-rocniky-strednich-skol-jsou-zaplnene-jen-z-poloviny-38067/>
14. Královéhradecký kraj | Královéhradecký kraj. *Královéhradecký kraj* [online]. 25.7.2011, 25.7.2011 14:03 [cit. 2012-02-25]. Dostupné z: <http://www.kr-kralovehradecky.cz/cz/kraj-volene-organy/kralovehradecky-kraj/statisticke-udaje-108/>
15. POSPÍŠIL, Petr, Blanka ŠTEFANKOVÁ a Ivana DURCZOKOVÁ. Zrušení, splynutí, sloučení a rozdělení PO. *UNES (Účetnictví neziskového sektoru)* [online]. 2009, 3/2009, 1.3.2009 [cit. 2012-02-25]. Dostupné z: [http://www.ucetnikavarna.cz/archiv/dokument/doc-d9246v12065-zruseni-splynuti-slouceni-a-rozdeleni-po/?search_query=\\$issue=34I73&search_results_page](http://www.ucetnikavarna.cz/archiv/dokument/doc-d9246v12065-zruseni-splynuti-slouceni-a-rozdeleni-po/?search_query=$issue=34I73&search_results_page)
16. SCHIMPERKOVÁ, Zuzana. Přelomový rok reformy veřejné správy ve školství. *Ministerstvo vnitra - časopis Veřejná správa 51-52/: 2001TÝDENÍK VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY* [online]. 2008, 51-52, 2001 [cit. 2012-02-25]. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/s/2001/5152/reforma.html>
17. Vzdělávání a kvalifikace: Vývoj vzdělávací politiky. NÚOV. *Národní ústav odborného vzdělávání* [online]. 2008. 2008 [cit. 2012-01-29]. Dostupné z: <http://www.nuov.cz/vyvoj-vzdelavaci-politiky>

Seznam tabulek, grafů a obrázků

Tabulka 1 - Počet narozených dětí v Královéhradeckém kraji od roku 1971	18
Tabulka 2 - Projekce obyvatelstva - živě narození v Královéhradeckém kraji.....	20
Tabulka 3 - Převod příspěvkových organizací na Královéhradecký kraj v roce 2001 ...	24
Tabulka 4 - Počty škol a školských zařízení zřizovaných Královéhradeckým krajem v jednotlivých letech	25
Tabulka 5 - Kapacity středních škol zřizovaných Královéhradeckým krajem a počtem žáků ve školním roce 2003/2004 v jednotlivých okresech Královéhradeckého kraje ...	28
Tabulka 6 - Usnesení ZK/21/1317/2007	31
Tabulka 7 - Usnesení ZK/22/1407/2007	32
Tabulka 8 - Usnesení ZK/23/1454/2007	32
Tabulka 9 - Usnesení ZK/23/1454/2007	33
Tabulka 10 - Usnesení ZK/23/1454/2007	34
Tabulka 11 - Usnesení ZK/27/1798/2008	34
Tabulka 12 - Usnesení ZK/7/398/2009	35
Tabulka 13 - Usnesení ZK/12/848/2010	36
Tabulka 14 - Usnesení ZK/19/1337/2011	36
Tabulka 15 - Usnesení ZK/20/1413/2011	37
Tabulka 16 - Počty středních škol v Královéhradeckém kraji	38
Tabulka 17 - Počet žáků v jednotlivých oborech vzdělání v období 2006 až 2011	39
Tabulka 18 - Oborová struktura žáků středních škol v Královéhradeckém kraji ve školním roce 2011/2012	41
Tabulka 19 - Rozdělení odpovědí na jednotlivé otázky do kategorií.....	50
Tabulka 20 - Vyhodnocení odpovědí ředitelů škol	51

Graf 1- Živě narození v Královéhradeckém kraji v letech 1971 až 2010 (demografická křivka)	19
Graf 2- Předpokládaný vývoj počtu živě narozených dětí v KHK do roku 2015	20
Graf 3 - Podíl obyvatelstva ve věkové skupině 0-14 a 65 a více let v letech 1950-2009	22
Graf 4 - Počty škol a školských zařízení zřizovaných Královéhradeckým krajem v jednotlivých letech	25
Graf 5 - Počet žáků devátých tříd základních škol v Královéhradeckém kraji v jednotlivých letech	40
Obrázek 1 - Geografická mapa Královéhradeckého kraje	14

Seznam zkratk

ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
ČŠI	Česká školní inspekce
DZ	Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje výchovně vzdělávací soustavy
HK	Hradec Králové
IČ	Identifikační číslo
JC	Jičín
KHK	Královéhradecký kraj
KÚ	Krajský úřad
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
NA	Náchod
NUOV	Národní ústav odborného vzdělávání
PO	Příspěvková organizace
RK	Rychnov nad Kněžnou
RVP	Rámcový vzdělávací program
SOŠ	Střední odborná škola
SOU	Střední odborné učiliště
SPŠ	Střední průmyslová škola
ŠVP	Školní vzdělávací program
TU	Trutnov
ÚIV	Ústav pro informace ve vzdělávání
VOŠ	Vyšší odborná škola

VZ	Výroční zpráva o stavu koncepce a rozvoje sítě a stavu a rozvoji výchovně vzdělávací soustavy
ZUŠ	Základní umělecká škola
ZŠ	Základní škola

Seznam příloh

Příloha 1 – Seznam středních škol v KHK v roce 2011

	Red IZO	Okr	Zřiz	Název	Adresa
1	691000794	HK	6	Biskupské gymnázium Bohuslava Balbína a Základní škola a mateřská škola Jana Pavla II. Hradec Králové	Hradec Králové, Orlické nábřeží
2	600011755	HK	5	Česko-anglické gymnázium, vyšší odborná škola a střední odborná škola podnikatelská, s.r.o.	Hradec Králové, Hradecká 1151
3	600011623	HK	5	Floristická střední škola, s.r.o.	Hradec Králové – Rusek, Černilovská 7
4	600011666	HK	7	Gymnázium Boženy Němcové, Hradec Králové, Pospíšilova tř. 324	Hradec Králové, Pospíšilova tř. 324
5	600011674	HK	7	Gymnázium J. K. Tyla, Hradec Králové, Tylovo nábř. 682	Hradec Králové, Tylovo nábř. 682
6	600011682	HK	7	Gymnázium, Nový Bydžov, Komenského 77	Nový Bydžov, Komenského 77
7	600011771	HK	5	Hotelová škola Hradec Králové, s.r.o.	Hradec Králové, Československé armády 274/55
8	600023974	HK	7	Mateřská škola, Speciální základní škola a Praktická škola, Hradec Králové	Hradec Králové, Hradecká 1231
9	600023940	HK	5	Mateřská škola, základní škola a praktická škola Daneta, s.r.o.	Hradec Králové, Nerudova 1180
10	600011844	HK	7	Obchodní akademie a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky, Hradec Králové, V Lipkách 692	Hradec Králové, V Lipkách 692
11	600011798	HK	5	Obchodní akademie, Vyšší odborná škola cestovního ruchu a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky, s.r.o.	Hradec Králové 3, SNP 170
12	600024024	HK	7	Odborné učiliště, Hradec Králové, 17. listopadu 1212	Hradec Králové, 17. listopadu 1212
13	600011615	HK	5	První soukromé jazykové gymnázium Hradec Králové spol. s r.o.	Hradec Králové, Brandlova 875
14	600011828	HK	7	Střední odborná škola a Střední odborné učiliště, Hradec Králové, Hradební 1029	Hradec Králové, Hradební 1029
15	600170764	HK	7	Střední odborná škola a Střední odborné učiliště, Hradec Králové, Vocelova 1338	Hradec Králové, Vocelova 1338
16	600011739	HK	7	Střední odborná škola veřejnosprávní a sociální, Stěžery, Lipová 56	Stěžery, Lipová 56
17	600011801	HK	7	Střední odborná škola veterinární, Hradec Králové-Kukleny, Pražská 68	Hradec Králové, Pražská 68
18	600011658	HK	7	Střední průmyslová škola stavební, Hradec Králové, Pospíšilova tř. 787	Hradec Králové, Pospíšilova tř. 787
19	600011704	HK	7	Střední průmyslová škola, Hradec Králové, Hradecká 647	Hradec Králové, Hradecká 647
20	600011631	HK	5	Střední škola aplikované kybernetiky s.r.o.	Hradec Králové, Hradecká 1151
21	600011607	HK	7	Střední škola potravinářská, Smiřice, Gen. Govorova 110	Smiřice, Gen. Govorova 110
22	600011712	HK	7	Střední škola služeb, obchodu a gastronomie, Hradec Králové, Velká 3	Hradec Králové, Velká 3
23	600011763	HK	7	Střední škola technická a řemeslná, Nový Bydžov, Dr. M. Tyrše 112	Nový Bydžov, Dr. M. Tyrše 112
24	600024016	HK	7	Střední škola, Základní škola a Mateřská škola, Hradec Králové, Štefánikova 549	Hradec Králové, Štefánikova 549

	Red IZO	Okr	Zřiz	Název	Adresa
25	600011747	HK	7	Střední uměleckoprůmyslová škola hudebních nástrojů a nábytku, Hradec Králové, 17. listopadu 1202	Hradec Králové, 17. listopadu 1202
26	651014646	HK	5	TRIVIS - Střední škola veřejnoprávní Třebechovice pod Orebem, s.r.o.	Třebechovice pod Orebem, Heldovo náměstí 231
27	600011780	HK	7	Vyšší odborná škola a Střední odborná škola, Nový Bydžov, Jana Maláta 1869	Nový Bydžov, Jana Maláta 1869
28	600019772	HK	7	Vyšší odborná škola zdravotnická a Střední zdravotnická škola, Hradec Králové, Komenského 234	Hradec Králové, Komenského 234
29	600024113	JC	7	Odborné učiliště a Praktická škola, Hořice, Havlíčkova 54	Hořice, Havlíčkova 54
30	600012085	JC	7	Gymnázium, střední odborná škola, střední odborné učiliště a vyšší odborná škola, Hořice	Hořice, Husova 1414
31	600012077	JC	7	Střední průmyslová škola kamenická a sochařská, Hořice, Husova 675	Hořice, Husova 675
32	600012000	JC	7	Masarykova obchodní akademie, Jičín, 17. listopadu 220	Jičín, 17. listopadu 220
33	600011992	JC	7	Lepařovo gymnázium, Jičín, Jiráskova 30	Jičín, Jiráskova 30
34	600012093	JC	5	Soukromá střední škola podnikatelská - ALTMAN, s.r.o.	Jičín, Na Tobolce 389
35	600012069	JC	7	Vyšší odborná škola a Střední průmyslová škola, Jičín, Pod Koželuhy 100	Jičín, Pod Koželuhy 100
36	600012018	JC	7	Střední škola zahradnická, Kopidlno, náměstí Hilmarovo 1	Kopidlno, náměstí Hilmarovo 1
37	600012051	JC	7	Střední odborné učiliště, Lázně Bělohrad, Zámecká 478	Lázně Bělohrad, Zámecká 478
38	600012026	JC	7	Gymnázium a Střední odborná škola pedagogická, Nová Paka, Kumburská 740	Nová Paka, Kumburská 740
39	600170781	JC	7	Integrovaná střední škola, Nová Paka, Kumburská 846	Nová Paka, Kumburská 846
40	600170802	JC	7	Střední škola gastronomie a služeb, Nová Paka, Masarykovo nám. 2	Nová Paka, Masarykovo nám. 2
41	600012107	NA	7	Gymnázium, Broumov, Hradební 218	Broumov, Hradební 218
42	600012221	NA	7	Střední škola oděvní, služeb a ekonomiky, Červený Kostelec, 17. listopadu 1197	Červený Kostelec, 17. listopadu 1197
43	600012212	NA	5	Střední škola hotelnictví a podnikání SČMSD, Hronov, s.r.o.	Hronov, Čapkova 193
44	600170829	NA	7	Střední průmyslová škola, Hronov, Hostovského 910	Hronov, Hostovského 910
45	600012123	NA	7	Gymnázium a Střední odborná škola, Jaroměř, Lužická 423	Jaroměř, Lužická 423
46	600012158	NA	7	Střední škola řemeslná, Jaroměř, Studničkova 260	Jaroměř, Studničkova 260
47	600012255	NA	7	Obchodní akademie, Náchod, Denisovo nábřeží 673	Náchod, Denisovo nábřeží 673
48	600012247	NA	6	Střední odborná škola sociální - Evangelická akademie	Náchod, Kladská 335

	Red IZO	Okr	Zřiz	Název	Adresa
49	600012263	NA	7	Vyšší odborná škola stavební a Střední průmyslová škola stavební arch. Jana Letzela, Náchod, Pražská 931	Náchod, Pražská 931
50	600012115	NA	7	Jiráskovo gymnázium, Náchod, Řezníčkova 451	Náchod, Řezníčkova 451
51	600012271	NA	5	ACADEMIA MERCURII soukromá střední škola, s.r.o.	Náchod, Smiřických 740
52	600024211	NA	7	Střední škola a Základní škola, Nové Město nad Metují	Nové Město nad Metují, Husovo nám. 1218
53	600012204	NA	7	Střední průmyslová škola, střední odborná škola a střední odborné učiliště, Nové Město nad Metují, Školní 1377	Nové Město nad Metují, Školní 1377
54	600012239	NA	7	Střední škola hotelnictví a společného stravování, Teplice nad Metují	Teplice nad Metují, Střemské podhradí 218
55	600170811	NA	7	Střední škola propagační tvorby a polygrafie, Velké Poříčí, Náchodská 285	Velké Poříčí, Náchodská 285
56	600012590	RK	7	Střední průmyslová škola elektrotechniky a informačních technologií, Dobruška, Čs. odboje 670	Dobruška, Čs. odboje 670
57	651017459	RK	5	Střední škola - Podorlické vzdělávací centrum, Dobruška	Dobruška, Pulická 695
58	600012549	RK	7	Gymnázium, Dobruška, Pulická 779	Dobruška, Pulická 779
59	600012581	RK	7	Obchodní akademie T. G. Masaryka, Kostelec nad Orlicí, Komenského 522	Kostelec nad Orlicí, Komenského 522
60	600012573	RK	7	Vyšší odborná škola, Střední odborná škola a Střední odborné učiliště, Kostelec nad Orlicí, Komenského 873	Kostelec nad Orlicí, Komenského 873
61	600012557	RK	7	Gymnázium Františka Martina Pelcla, Rychnov nad Kněžnou, Hrdinů odboje 36	Rychnov nad Kněžnou, Hrdinů odboje 36
62	600024300	RK	7	Základní škola a Praktická škola, Rychnov nad Kněžnou, Kolowratská 485	Rychnov nad Kněžnou, Kolowratská 485
63	691000107	RK	7	Vyšší odborná škola a Střední průmyslová škola, Rychnov nad Kněžnou, U Stadionu 1166	Rychnov nad Kněžnou, U Stadionu 1166
64	600013006	TU	7	Střední škola informatiky a služeb, Dvůr Králové nad Labem, Elišky Krásnohorské 2069	Dvůr Králové nad Labem, E. Krásnohorské 2069
65	600012867	TU	7	Gymnázium, Dvůr Králové nad Labem, nám. Odboje 304	Dvůr Králové nad Labem, nám. Odboje 304
66	600024695	TU	7	Základní škola a Praktická škola, Dvůr Králové nad Labem, Přemyslova 479	Dvůr Králové nad Labem, Přemyslova 479
67	600013014	TU	7	Gymnázium a Střední odborná škola, Hostinné, Horská 309	Hostinné, Horská 309
68	600024679	TU	7	Odborné učiliště, Hostinné, Mládežnická 329	Hostinné, Mládežnická 329
69	651014271	TU	5	Střední odborná škola ochrany osob a majetku Malé Svatoňovice s.r.o.	Malé Svatoňovice, 17. listopadu 177
70	600012875	TU	7	Gymnázium, Trutnov, Jiráskovo náměstí 325	Trutnov, Jiráskovo náměstí 325
71	600012905	TU	7	Česká lesnická akademie Trutnov - střední škola a vyšší odborná škola	Trutnov, Lesnická 9
72	600012883	TU	7	Obchodní akademie, Trutnov, Malé náměstí 158	Trutnov, Malé náměstí 158
73	600012913	TU	5	Střední odborná škola podnikatelská Trutnov, s.r.o.	Trutnov, Polská 357
74	600019829	TU	7	Vyšší odborná škola zdravotnická a Střední zdravotnická škola, Trutnov, Procházkova 303	Trutnov, Procházkova 303

	Red IZO	Okr	Zřiz	Název	Adresa
75	610200381	TU	7	Střední průmyslová škola, Trutnov, Školní 101	Trutnov, Školní 101
76	600012921	TU	7	Střední odborná škola a Střední odborné učiliště, Trutnov, Volanovská 243	Trutnov, Volanovská 243
77	600012891	TU	7	Gymnázium, Vrchlabí, Komenského 586	Vrchlabí, Komenského 586
78	600012930	TU	7	Střední odborná škola a Střední odborné učiliště, Vrchlabí, Krkonošská 265	Vrchlabí, Krkonošská 265
79	691002142	TU	2	Městské gymnázium a střední odborná škola Úpice	Úpice, Havlíčkova 812
80	600029867	TU	1	Výchovný ústav, střední škola a školní jídelna, Hostinné, B. Smetany 474	Hostinné, B. Smetany 474
81	600024687	TU	1	Obchodní akademie, odborná škola a praktická škola pro tělesně postižené, Janské Lázně, Obchodní 282	Janské Lázně, Obchodní 282

Zřizovatel	1	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
	2	obec
	5	jiná PO/FO
	6	církev
	7	Královéhradecký kraj